

Naša anketa

V podstate na 99-percentách našich pietnych zhromaždení po celom Slovensku niekto z rečníkov poukáže na to, že „v našej spoločnosti ožívajú myšlienky fašizmu“. Môžete tieto slová konkretizovať príkladmi zo svojho okolia?

Ján Kašica, tajomník ObLV SZPB, Zvolen: – Vo vystúpeniach našich rečníkov sa na to poukazuje pravidelne. Je povinnosťou SZPB, aby verejne upozorňoval na novodobý fašizmus a hlavne na skrytý fašizmus.

Okrem dvojtýždenníka Bojovník máme možnosť verejne vystúpiť a upozorniť na tento fenomén len pri oslavách oslobodenia miest a obcí, ukončenia 2. sv. vojny a Výročiach SNP. Pochopiteľne, že hovoríme o tom aj na našich schôdzach. Poukazujeme na to, že každá kríza ľudí radikalizuje a že je podhubím pre fašistické hnutie.

Ondrej Kuňak, člen výboru ZO SZPB, Pezinok: – Rečníci sa nevedia, alebo boja vyjadrovať jasne a jednoznačne. Vlni 6. októbra sa na pietnom akte pri Pamätníku na Dukle jasne vyjadril len jeden farár, že vojaci Červenej armády a 1. československého armádneho zboru v ZSSR tu bojovali proti nemeckým okupantom. V súčasnosti oslavujeme skončenie 2. svetovej vojny v Európe a nie porážku nemeckého nacizmu a jeho slovenských fašistických prisluhovačov. Termín fašizmus sa používa často tam, kde rečník chce „zabaliť“ fakty, aby sa niekoho „nedotkol“.

Peter Zajac-Vanka, člen ZO SZPB č. 37, Bratislava-Petržalka: – Ako národohospodár som presadzoval vždy, aby SR mala vlastné výrobné podniky a bola v poľnohospodárstve sebestačná: do čias Mikloša a Dzurindu som bol za to „komunista“, počas Fica som bol „extrémista“, keď som vstúpil do politického boja o miesto v NR SR a to s tým istým programom zoštátnenia strategických podnikov a so sebestačnosťou v poľnohospodárstve za ĽSNS, zrazu som bol „fašistom“. Dnes, keďže vysielam naďalej v Slobodnom vysielaní v B. Bystrici, som „konšpirátor“. Ale pri prezentácii národohospodárskeho programu na demokratickom predvolebnom mítingu do mňa hádzali vajička v Bratislave v decembri 2019 nenávisť mladí fanatici z „Antifa“ a propagovali fašizmus kričaním „fašisti“ a transparentmi s výrazným hákovým krížom. Síce prečiarknutým, ale i tak – so symbolom hitlerov-

(Pokračovanie na str. 3)

Perlička

Hyperzvuková Talianka

Obyvatku talianskej provincie Ancona pokutovali za prekročenie rýchlosti. Portál Autoappassionati uvádza, že žena mala na svojom Ford Focus letieť rýchlosťou 703 km/hod.

Zaznamenala ju vraj policajná kamera a hoci ide o očividnú chybu techniky, talianski policajti za toto prekročenie rýchlosti naparili „narušiteľke“ pokutu 850 euro.

Rôzni odborníci jej teraz radia nesúhlasiť s pokutou a požadovať kompenzáciu súdne.

-r-

Bratislava začala rekonštrukciu najvýznamnejšieho pietneho miesta: Národnej kultúrnej pamiatky Slavín

Pristúpiť k obnove Slavína bolo nevyhnutné aj z úcty k tomuto miestu, povedal bratislavský primátor Matúš Vallo.

V piatok 10. júla boli o podrobnostiach prvej etapy rekonštrukcie novinári informovaní primátorom Matúšom Vallom, štátnym tajomníkom MV SR Jánom Lazarom a riaditeľom pohrebničníctva Marianum Borisom Šramkom.

Keď sme prevzali Slavín v roku 2013 do svojej správy, tak medzi tu pochovanými sme poznali mená 1612 sovietskych vojakov. Na základe spolupráce s ruským veľvyslanectvom, s ruskými archívmi, dnes poznáme mená 5 001 (zo 6 845) tu ležiacich červenoarmejcov, povedal B. Šramko a poukázal na to, že monument Slavína je situovaný tak, že naň smeruje niekdajšia ulica osloboditeľa Bratislavy, veliteľa 2. UF maršala Rodiona J. Malinovského (dnes Šancova ulica).

V tejto obradnej, či pietnej miestnosti, B. Šramko poukázal na farebnú mozaiku na jej strope a na miesto na podlahe, kde je pod žulovou platňou pochovaný neznámy sovietsky vojak. Z ktorého bojiska sem boli jeho ostatky prenesené, nám nevedel povedať.

Z ich slov vyplynulo, že ide o komplexnú obnovu monumentu od samotnej sochy vojaka na vrchole pylónu (od sochára A. Trizuljaka), o opravu samotného pylónu, o obnovu farebnej mozaiky v obradnej miestnosti... až po dobudovanie priestorov pri samotnom základe Slavína. Aby sa Slavín v budúcnosti ešte viac zviditeľnil, po novom bude výraznejšie nasvietený, obnovená bude zezeň v jeho okolí...

Pristúpiť k obnove Slavína bolo nevyhnutné z úcty k tomuto miestu, povedal M. Vallo. „Také dôležité miesto pre našu históriu, akým je Slavín, má mať aj v ťažkých finančno-ekonomických časoch prednosť. Musí byť tak kvalitne urobené, aby si na udalosti, ktoré symbolizuje, mohli spomenúť všetci návštevníci v bezpečnom a príjemnom prostredí.“

Aj prvé slová J. Lazara a B. Šramka boli vyjadrením úcty a vďaka našim sovietskym osloboditeľom. Štátny tajomník Ján Lazar osobitne zdôraznil, že rozhodnutie o finančnej podpore rekon-

(Pokračovanie na str. 4)

Práce na obnove vojenského cintorína na Háji – Nicovô sa začali

Ide o obnovu hrobových polí a trávnej pláne, na ktorú liptovskomikulášska radnica získala dotáciu 500 tisíc eur.

Areál bude mať po obnove charakter parkovej úpra-

vy. Podoba vojenského cintorína zostane zachovaná.

Cintorín bude verejnosti prístupný aj počas prác.

Tie by mali byť dokončené v októbri 2020.

-r-

Čína nazvala víťaza vojny Ruska a USA

Rusko v prípade vojny rýchlo rozdrví USA, napísal jeden z čínskych listov.

Pred istým časom sa autor novín Sohu vyslovil, že ak medzi Ruskom a Spojenými štátmi vznikne otvorený vojnový konflikt, tak Rusko nepôjde do boja čelným útokom. Ba naopak, Rusi budú konať vychytrale a ako prvé vraj nasa-

dia atómové ponorky. Tie dokážu byť pre nepriateľa neviditeľné. Preto Washington bude musieť rýchlo kapitulovať.

V apríli noviny Sohu namodelovali situáciu vojny medzi Ruskom a Japonskom o Kurilské ostrovy. Moskva podľa nich rozdrvila Japonsko za 24 hodín.

Podľa news.rambler.ru, 13. 7. 2020

Na zamyslenie: Hovoriť pravdu v čase klamu je revolučným aktom

George Orwell

ISSN 03223-2018

9 770323 201002

15

Vraj neaktuálne dohody

Minské dohody sú už v mnohom údajne neaktuálne, vyhlásil vo štvrtok 9. júla podpredseda ukrajinskej vlády pre otázky reintegrácie dočasne okupovaných území Alexej Reznikov.

„K Minským dohodám dokonca zacytujem pani Merkelovú, že nie sú vytesané do kameňa. Dnes nezodpovedajú realitám, v ktorých bola Ukrajina, keď sa tieto dohody uzavierali ako politicko-právne dohody. A to preto, lebo ter-

míny, ktoré sú predpísané v minských dohodách – 2014–2015 – už ubehli a tieto Minské dohody nie sú realizované,“ povedal v éteri televízie Ukrajina 24.

Pred ním však minister zahraničia Ukrajiny Dmitrij Kuleba

vyhlásil, že minský proces ešte nezomrel a „drží sa na nemecko-francúzskom aparáte umelej ventilácie pľúc“.

Na konci júna 2020 sa opäť ozval hlas nemeckého militarizmu

Po prvýkrát od 2. sv. vojny bola zaznamenaná senzácia, keď sa jeden z významných nemeckých politikov a diplomatov Wolfgang Ischinger nechal počuť, že Európa

sa musí naučiť „jazyk sily“, aby si vedela hájiť svoje dôležité záujmy. Takmer naisto tým diplomat myslí obrozenie vojenských možností Nemecka.

Rozhovor s ním 29. 6. 2020 uskutočnila mediálna skupina Funke

Mediengruppe. „Diplomacia toho, kto nie je v medzinárodných konfliktoch schopný pohroziť použitím vojenských prostriedkov, zostáva veľmi často na úrovni rétoriky,“ vyjadril sa Ischinger na pozadí (ne)riešenia situácie okolo Líbye.

Black Lives Matter je rasistické heslo

Český prezident Miloš Zeman označil heslo amerických protestov Black Lives Matter za rasistické. Vyhlásil to na oslavách 244. výročia Dňa nezávislosti USA v rezidencii amerického veľvyslanca.

Zeman odsúdil búranie sôch a nepokoje v amerických mestách. Zdôraznil, že je na osla-

ve ako nezávislý občan aj ako priateľ USA, a potom vyhlásil: „A z oboch týchto rolí ho-

vorím, že slogan Black Lives Matter (Na černošských životoch záleží, pozn. red.) je rasistický, pretože záleží na všetkých životoch,“ mieni Zeman.

„Hrozná“ zbrane Ruska

Špeciálny predstaviteľ prezidenta USA pre kontrolu výzbroje Marshall Billingsley nazval „hroznými“ ruské projekty rakiet „Burevestnik“ a „Poseidon“ a vyzval na ich zastavenie.

„Neraz sme upozorňovali, že Skyfall (Burevest-

nik) a Poseidon sú hrozná projekty... START-3 ich (právne) nepokrýva. Ďalšia dohoda ich musí (pokryť),“ napísal v piatok 3. júla na Twitteri.

Hneď 3. júla na to zareagoval ruský senátor Franz Klincevič: „Američania v konštruovaní nových zbraní zaoštvávajú za Ruskom, preto sa zaoberajú demagógiou.“

„Lepšia cesta“ súčinnosti s Ruskom

Generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg vyhlásil, že aliancia sa nemusí báť dialógu s Ruskom, že organizácia má záujem o uvoľnenie krízy vo vzťahoch.

„Mám veľké skúsenosti z Nórska zo spolupráce s Ruskom... Mojmým poslanstvom všetkým spojencom v NATO je: netreba sa báť rozprávať s Ruskom. Rus-

ko je náš sused, a my sme zainteresovaní na uvoľnení, na prevencii pretekov v zbrojení a novej studenej vojny... Dialóg je najlepšou cestou na súčinnosť

s Ruskom. Samozrejme, ak nám bude v opozícii, budeme pripravení na to odpovedať. Ak bude pripravené spolupracovať a zmení správanie, aj my budeme na to pripravení,“ cituje Stoltenberga RIA Novosti.

Tokio stále chce hovoriť o mierovej zmluve

Japonsko bude pokračovať v rozhovoroch s Ruskom o riešení územného problému a o podpise mierovej zmluvy, vyslovil sa minister zahraničia Tosimitsu Motegi na tlačovej konferencii.

Zareagoval tak na otázku novinára, ktorý mu položil otázku v súvislosti s novou Ústavou RF, jednoznačne zakazujúcou odovzdať komukoľvek akúkoľ-

vek časť územia Ruska. „Vieme o rôznych pohyboch. Lenže rozhovory o mierovej zmluve – sú rozhovormi medzi vládami. My budeme úporne viesť rozhovory

na základe dohôd dosiahnutých lídrami, predsedom vlády Abem a prezidentom Putinom, a na základnom smerovaní dosiahnuté riešenie územného problému a uzavretia mierovej zmluvy. Len o to ide,“ povedal japonský minister.

Trumpa usvedčili zo želania predať územie USA

Prezident USA Donald Trump po uragáne v roku 2017 navrhoval predať Portoriko. Novinám The New York Times to povedala bývalá zastupujúca ministerka vnútornej bezpečnosti Elaine Duke.

Trump sa podľa nej nejavil ako politik, ale skôr ako biznismen. Ved' navrhoval „predať ostrov ale-

bo zbaviť sa tohto aktíva“. Lenže odvtedy už táto idea v Bielom dome nezaznela, uviedla E. Duke.

V roku 2017 sa na Portoriko vrhol uragán „Mária“ a Trump bol kritizovaný za následky, ktoré spôsobil. Zahynulo pri tom okolo tritisíc ľudí.

Poľsko prejavilo záujem o zlepšenie vzťahov s Ruskom

Varšava chce podľa námestníka ministra zahraničia Jaceka Czaputowicza zlepšiť svoje vzťahy s Ruskom, no chystaná výmena poľského veľvyslanca, ktorého meno neprezradil, to vraj neovplyvňuje.

„Nespájaj by som naše poľsko-ruské vzťahy s menami veľvyslancov, aj keď plnia veľmi dôležitú funkciu,“ poznamenal Czaputowicz a dodal, že „chceme

zlepšenie vzťahov s Ruskom, chceme hovoriť o tejto téme, chceme dialóg“. „Zatiaľ však pri tom nebadáme pozitívne vyjadrenia predstaviteľov Ruska ohľadne historickej politiky.“ „V širokej perspektíve by som chcel vidieť zlepšenie poľsko-ruských vzťahov. Osobitne počas budúceho predsedníctva Poľska v OBSE,“ podtrhol.

Čo píšú iní

Čo „nedá pokoj“ Zlatici Puškárovej?

Zlatica Puškárová na svojom profile zanechala otvorený odkaz, ktorý chytil za srdce tisíce Slovákov.

„Nedá mi to pokoj! Tieto dni som bola na vojenskom pamätníku na Dukle... je tam veľmi pôsobivý cintorín, masové hroby, silný text, ktorý popisuje hrôzy karpatsko-duklianskej operácie počas 2. sv. vojny, v ktorej bol zapojený aj 1. Československý armádny zbor! V roku 1944 tam v priebehu 2 mesiacov zahynulo spolu viac ako 70.000 ľudí na strane spojencov aj Nemcov /Wikipédia/, ďalšie desaťtisíce boli ranení. Hrôzostrašný masaker. Každý strom, každý kameň ako sa píše na pamätníku bol poznačený krvou! Toľko obetí a ŽIADNA vlajka, prvýkrát som mala silný pocit, že mi chýba štátna vlajka/ky a cez ňu/ne sprítomnenie uznania a rešpektu voči obetiam.

Žijeme slobodu po ktorej oni tak túžili a mnohí si ju nevážia velebným fašizmom, za ktorý oni zaplatili životom. Ak chceme aj deti učiť, že „1488“ je krutý cynizmus, mali by sme v súcite a rešpekte prepojiť nové generácie na tie čo hrôzy zažívali. Štátna vlajka je symbol. Našla som obrázky cintorínov vo svete. A u nás som na Dukle našla tri prázdne stožiare. Nevieť ako je to s umiestňovaním vlajok, ale mohli by sme sa inšpirovať. Podobné to bolo aj vo Zvolene, kde som pri pamätných tankoch našla jeden pamätník so zničeným textom. Viac „kolektívnej“ hrdosti by nám svedčalo,“ píše Zlatica na sociálnej sieti.

Precitaj.si, 9. 7. 2020

...aby ubránili pravdu o Víťazstve

Rusko a Bielorusko v súčasných podmienkach, keď sa vo svete usilujú prepisovať dejiny, robia všetko, aby ubránili pravdu o Víťazstve sovietskeho ľudu, vyhlásil predseda Štátnej Dumy RF Vjačeslav Volodin počas 58. schôdze Parlamentného zhromaždenia Zväzu Bieloruska a Ruska.

Predseda štátnej Dumy pripomenul, že 30. júna prezident A. Lukašenko a V. Putin odhalili memoriál Sovietskemu vojakovi vo Rževe. Volodin tento pamätník nazval „ľudovým“, nakoľko prispeli naň občania mnohých štátov SNŠ.

Analogický projekt sa podľa Volodina realizuje v Bielorusku, kde prebieha reštaurácia memoriálneho komplexu „Brestská pevnosť – hrdina“.

Podľa ria.ru, 7. 7. 2020

Tri zamietnuté žaloby

Podľa španielskej televízie TVE najvyšší súd Španielska zamietol tri žaloby proti exhumácii ostatkov bývalého diktátora Francisca Franka, ktorý vládol v rokoch 1939–1975.

Žaloby podali Fond Francisco Franko, bratstvo benediktínov, ktoré spravuje baziliku v Údolí padlých a Asociácia ochrany Údolia padlých.

Frankove ostatky boli nanovo pochované 24. 10. 2019 na cintoríne Mingorrubio v El Pardo pri Madride.

– r –

Veľvyslanec USA vysvetľuje

Veľvyslanec USA v Rusku John Sullivan skritizoval Rusko za reakciu na video Bieleho domu o víťazstve Spojených štátov a V. Británie nad nacistami bez uvedenia úlohy ZSSR.

„Nebol to ani pokus o prepisovanie dejín, ani chyba. Spot, ktorý sa objavil na Twitteri, bol adresovaný našim britským spojencom,“ povedal Sullivan pre RBK.

Diplomat uviedol, že v rokoch 2. sv. vojny USA a V. Británia veľmi tesne spolupracovali, veľký počet amerických vojakov bol dislokovaný na území kráľovstva. Vojská účinkovali v spoločných operáciách v Európe i v severnej Afrike. Sullivan uviedol, že spočiatku sa v správe neplánovalo menovať všetky štáty, ktoré sa zúčastnili na víťazstve nad nacistami.

„Ak by to tak bolo, potom by som sa musel ospravedlniť nielen Rusku, ale aj Kanade, francúzskym slobodným silám, poľským eskadram v zostave V. Británie,“ uviedol a dodal, že nespomenutých zostalo mnoho štátov a podčiarkol, že od nacistického Nemecka si ani jeden štát nevytrpel toľko, ako ZSSR.

Americký veľvyslanec vyjadril názor, že reakcia na post Bieleho domu bola preto taká, že ľudia boli „veľmi zranení“. „V žiadnom prípade to nebolo pokusom o zníženie úlohy Sovietskeho zväzu a RSFSR, ako súčasť Sovietskeho zväzu, vo víťazstve nad nacistickým Nemeckom,“ dodal americký diplomat.

Podľa ria.ru, 3. 7. 2020

Našli sa tajné dokumenty Churchillovho vodiča

Občan V. Británie (chcel zostať v anonymite) rozbíral staré skrine a náhodne dostal do rúk dokumenty osobného vodiča bývalého premiéra Winstona Churchilla, píše The Sun.

(Pokračovanie na str. 4)

Z rokovania ObIV SZPB Bratislava

Dňa 16. júla za účasti tajomníka ÚR SZPB Viliama Longauera rokoval bratislavský oblasťný výbor SZPB pod vedením svojho predsedu Martina Krna. Konštatoval, že oblasť má vo svojich 22 základných organizáciách 791 členov.

Výbor prerokoval správu o čerpaní rozpočtu i o činnosti oblasťného výboru za 1. polrok 2020 a aktualizoval plán akcií na 2. polrok 2020. Zároveň zoberal na vedomie správu revíznej komisie o hospodárení oblasťného výboru.

V. Longauer informoval zasadnutie o rokovaní Ústrednej rady SZPB, o renovácii pamätníkov, o rokovaní s predsedom NR SR Borisom Kollá-

rom, ale aj o raste členskej základne, o organizáciách, ktoré majú záujem stať sa partnerom SZPB a taktiež o úvahách na aktualizáciu členského príspevku.

S veľmi zaujímavými informáciami vystúpil tajomník Klubu umelcov, spisovateľov a historikov Ladislav Skrak. Zamerl sa hlavne na granty, ktoré môže získať Zväz i oblasťné organizácie, informoval o finančnom príspevku pre priamych účastníkov protifašistického odboja i o výstave „Slovenské umenie proti fašizmu“, ktorá bude otvorená v Dvorane ministerstva kultúry 28. júla.

– vmi –

MZVaEZ menilo dokument o zahraničnej politike

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR v stredu 1. júla zmenilo pasáž dokumentu „Zahranická a európska politika Slovenskej republiky v roku 2020“ s podtitulom „Slovensko v nestabilnom svete“.

Nové znenie znamenalo pretvorenie celej osobitej pasáže, v ktorej je V4 spomínaná omnoho obsiahlejšie. V novom dokumente dostáva V4 väčší priestor.

„Slovensko bude klásť dôraz na pozitívnu agendu a naďalej budeme mať záujem na aktívnom rozvoji formátu V4+. Vyšehradskej spolupráce budeme využívať ako užitočnú konzultačnú platformu nielen na presadzovanie spoločných regionálnych záujmov, ale aj ako príspevok k nachádzaniu celoeurópskych riešení výziev, pred ktorými stojí Európska únia,“ uvádza sa v upravenej pasáži.

HSP z 3. 7. 2020 (výňatok)

Armádna technika po dobe životnosti

Slovensko má tri štvrtiny klúčovej armádnej techniky a výzbroje po dobe životnosti. Väčšina infraštruktúry si preto vyžaduje väčšie opravy alebo rekonštrukciu. Uvádza to Útvár hodnoty za peniaze (ÚHP) na sociálnej sieti s tým, že pre vyššie výdavky na obranu vzniká priestor na obnovu techniky a infraštruktúry.

Podľa ÚHP sa investície do obrany v pred-

chádzajúcich rokoch riadili neaktuálnymi a protichodnými plánmi. „Podľa Cieľov spôsobilosti 2017 sú prioritami ťažká mechanizovaná brigáda, pasívny rádiotechnický prieskum a zapojenie sa do spoločného systému vzdušnej obrany. Dlhodobý plán rozvoja obrany 2030 uprednostňoval iné nákladné projekty bez vysvetlenia prínosu,“ informoval útvar.

Podľa HSP, 2. 7. 2020

Veľkolepá letecká prehliadka v USA

V USA vo Washingtone sa pri príležitosti Dňa nezávislosti konala letecká prehliadka, ktorej sa zúčastnili nielen súčasné, ale aj bojové lietadlá druhej svetovej, Kórejskej a Vietnamskej vojny.

Pred vystúpením prezidenta D. Trumpa preletela nad divákmi „paluba číslo jeden“, čo je prezidentský Boeing 747.

Epochu 2. sv. vojny predstavili vojenské dopravné lietadlá C-47, „lietajúce pevnosti“ B-17 sprevádzané výbornými stíhačmi „Mustang“ (North American P-51). Predstavili sa aj bombardéry B-25 Mitchell a obrovský B-29 Superfortress, teda lietadlo s akým bolo atómové zbombardované Japonsko.

Epochu Kórejskej vojny predstavili bitevníky Douglas A-26 a palubné stíhače Chance Vought F4U Corsair. Moderátor nezabudol pripomenúť, že tomuto lietadlu sa darilo zostreľovať MiG-15 sovietskej výroby. Prehliadky sa však nezúčastnil najznámejší stíhač tých čias F-86 Sabre pretože mal mechanické problémy.

Epochu Vietnamskej vojny predstavili helikoptéry Bell H-13, „Irokéz“ – Bell UH-1 a ťažké Boeing CH-47 Chinook.

Zo súčasných strojov nad Bielym domom preleteli strategický B-52 Stratofortress, helikoptéry UH-60 Black Hawk, stíhače McDonnell Douglas F-15 Eagle, konvertoplány Ospray, univerzálne helikoptéry Sikor-

sky HH-60 a vrtuľníky pobrežnej ochrany Jayhawk Eurocopter MH-65 Dolphin, nechýbali ani „Apače“ – McDonnell Douglas AH-64.

Čerešničkou prehliadky sa stali prelety nadzvukového strategického bombardéra Rockwell B-1 Lancer, stíhačov 5. generácie Lockheed/Boeing F-22 Raptor a „lietajúce krídlo“ – strategický bombardér s technológiou stealth F-35 Lighting II.

– r –, ilustrácia google.com

Vojnový Mustang P-51.

Naša anketa

(Dokončenie zo str. 1)

skej Tretej ríše. Po upozornení policajtom, že propagujú fašizmus, nasadli do auta a odišli (pri OD Slimák Bratislava). Medzitým sa ukázalo, že hnutie Anfiya v USA v roku 2020 je veľmi extrémistické a prezident USA ho označil za teroristické.

Juraj Jánošovský, člen ZO SZPB pri SAV, Bratislava: – Propaganda režimu súdi prostredníctvom médií. Namiesto súdnych procedúr – bez prešetrenia vecných skutočností, bez vypočutia druhej strany, sú verejne lynčovaní obvinení. Politickí žalobcovia, typicky D. Lipšic, si vynucujú súdne rozhodnutia na politickú objednávku.

Kočner je, asi, podvodník, no vraha – bez dôkazov – vyrobila, na politickú objednávku, svorka novinárov, riadená pánom Lipšicom. Dá sa vidieť, že najprv sú verejne označení vinníci, potom sa tlačí na sudcov...

Názory respondentov sa nemusia zhodovať s názorom redakcie a vydavateľa.

Jiří Krutina: Otroctvo nie je vina „bieleho muža“

Jednou z metód používaných v rámci geopolitických procesov riadenia je vyvolávanie nepokojov cestou rasovej indoktrinácie a z nej plynúcej podnecovanej neznášanlivosti (často vydávanej za presný opak, za akési odčinenie viny a ochranu „utlačaných“ proti „bielej väčšine“).

V súčasnosti sa na západ od našich luhov a hájov rozširuje akýsi úchylný nešvár, ktorý sa snaží vnútiť aktuálnej populácii akýsi „kolektívny pocit viny“ za kolonializmus

a otrokársku minulosť západných štátov, ktorá musí byť odčinená.

Dochádza k akýmsi bizarným rituálom na uliciach, v ktorých belosi, dievčatá a chlapci, bozkávajú nohy a topánky černocho, ospravedľujú sa za svoju bielu rasu a svoju vinu, a robí im to evidentne veľmi dobre. Na Twitteri je nesmierne veľa takýchto videí z USA a západnej Európy.

U nás v Česku hovoríme jasne: „Nad nikoho sa nepovyšuj a pred nikým sa neponižuj!“

Ceskenovinky1.eu, 15. 7. 2020 (výňatok)

Moskva žiada OBSE preveriť Česko...

...ako dodržiava medzinárodné záväzky v boji proti neonacizmu. Podľa agentúry TASS to uviedol stály predstaviteľ Ruska pri OBSE Alexander Lukaševič.

„Žiadame české orgány, aby dodržiavali medzinárodné záväzky, a to aj v oblasti boja proti rasizmu a neonacizmu,“ uvádza sa vo vyhlásení. Konštatuje sa v ňom, že „už nás neprekvapuje, že vedenie Európskej únie takéto

porušovanie zamlčuje, rovnako ako v prípade radu ďalších členov EÚ. Vyzývame OBSE a jej špecializované štruktúry, aby zaujali principiálne stanovisko k tomu, čo sa v ČR deje“.

Stály predstaviteľ upozornil OBSE na to, že v posledných rokoch sa prípady neonacizmu v ČR vyskytujú čoraz častejšie. Rázi sa aj línia na marginalizáciu úlohy Červenej armády a glorifikáciu nacistických spolupáchateľov.

Podľa ruskej a slovenskej tlače 3. 7. 2020

Trump: USA sú víťaz nad fašizmom...

USA porazili fašistov i komunistov a čoskoro zdolajú aj ľavičiarov, vyhlásil prezident Donald Trump počas osláv Dňa nezávislosti.

„Americkí hrdinovia“ podľa neho „porazili nacistov, zvrhli fašistov“, ale „vyvrátili aj komunistov“ a „do samého kúta Zeme zahnali“ teroristov, čím ubránili americké hodnoty.

„Teraz sme v procese rozdrvenia radikálnych ľavičiarov, marxistov, anarchistov, navádzateľov, lupičov – ľudí, ktorí v si v mnohých prípadoch nevedomujú, čo robia,“ dodal prezident Trump a zdôraznil, že úrady nedovolia „zbesnenej tlupe“ rúcať sochy, „zatierať dejiny“ a viesť propagandu medzi deťmi a „popierať“ princípy.

Podľa rla.ru, 5. 7. 2020

Bratislava začala rekonštrukciu najvýznamnejšieho pietneho miesta: **Národnej kultúrnej pamiatky Slavín**

(Dokončenie zo str. 1)

štrukcie Slavína prijalo už minulé vedenie ministerstva. „Chcem sa poďakovať bývalému vedeniu rezortu za rozhodnutie prispieť výraznou sumou na obnovu pamätníka Slavín (80 % z 1,73 milióna eur), pretože ide o rozhodnutie predovšetkým hodnotové!“

Keďže „ministerstvo vnútra je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť vojnových hrobov, pravidelne prispieva na ich údržbu a obnovu... Táto suma je však zo všetkých doposiaľ poskytnutých najvyššia,“ uviedol.

Príprava na rekonštrukciu sa robila sedem rokov. Dnes je zorganizovaná tak, že všetko budú robiť reštaurátori odborníci, uviedol riaditeľ pohrebničníctva Marianum Boris Šramko a spresnil, že ide o reštaurátorov na bronz, o reštaurátorov na kameň a o špecialistov na mozaiku. Pri všetkom budú neustále prítomní špecialisti na statiku.

Boris Šramko tiež uviedol, že k rekonštrukcii môžu prikrčiť aj preto, lebo minulými úpravami sa dosiahlo, že „Slavín je dnes dostatočne bezpečnostne stabilizovaný“.

Prvá etapa rekonštrukcie pamätníka bude spočívať v rekonštrukcii bronzovej sochy vojaka, pylónu, všetkých striech, následne budú vykonané všetky stavebné a hydroizolačné opravy..., čo má byť dokončené do novembra tohto roku. Stáť to má 575 tisíc eur.

V druhej a tretej etape plánujú v rokoch 2021–2022 odstraňovať poruchy na hlavnej vyhlídkovej terase, poruchy schodísk, ako aj všetkých ostatných poškodení v celom areáli Slavína. Posledná etapa bude zhrňať komplexnú revitalizáciu zelene vojnového cintorína a Pamätníka Slavín.

Všetky práce budú vykonávané pod dohľadom Krajského pamiatkového úradu Bratislava.

Vladimír Mikunda

Mesto okrem technickej a materiállovej obnovy zriadi na Slavíne aj muzeálnu expozíciu 2. sv. vojny. Využitý na to bude tento voľný priestor, ktorý sa nachádza pod pamätníkom. Jeho plocha je vyše 400 m², pričom 52 metrový monument odtiaľto podopiera vyše 60 železobetónových stĺpov.

Plánované múzeum teda nebude príliš „veľké, bude to skôr komorné múzeum,“ povedal Boris Šramko a dodal, že okrajové časti tohto priestoru sú sice „nepochôdzne, ale zároveň sú veľmi pekné a efektne“. Čo určite architekti múzea využijú.

Ako nazerať na ideológiu a skutky fašizmu, ako hodnotiť víťazstvo nad ním a miesto SNP v tomto boji?

Bliži sa 76. výročie Slovenského národného povstania a aj jeho 76. oslavy, na ktorých odznejú oslavné prejavy, časti z ktorých uverejnia médiá. Uvedomme si však, že pôjde len o individuálne názory a osobné hodnotenia rečníkov.

Mali by sa opierať o niečo „vyššie“? Mali! O jednotné celospoločensky objektívne hodnotenie, vypracované odborníkmi a prijaté celoštátnou autoritou. Na základe takéhoto dokumentu by sa výklad o vývoji, priebehu a výsledkoch slovenského osloboditeľského a protifašistického odboja stal pre všetkých nás záväzným.

Takýto dokument potrebujeme všetci. Naše školy rovnako, ako bežní občania i všetci politici. Dnes ho potrebujeme aj preto, lebo po uplynutí istého času od vypuknutia a uskutočnenia SNP badáme ohrozenie jeho dejinnej hodnoty a významu oživovaním a aktivitami potomkov slovenských fašistov z obdobia druhej svetovej vojny a vzniku prvej slovenskej štátnosti 14. marca 1939. Vždy si musíme pripomínať, že SNP bolo slovenskou vojnou proti nemeckej aj slovenskej fašistickej vojne. Bolo odvážnym činom slovenského národa, významnou dejinnou udalosťou v boji proti fašizmu.

Porážka fašizmu a nemecké-

ho nacizmu bola iba vojenskou porážkou nemeckých nacistických vojsk a vojsk ich satelitov. Neporazenou ostala a aktivizuje sa fašistická a nacistická ideológia. Dôkazom aktivizácie fašistickej ideológie sú aj voľby fašistov do Národnej rady SR v ostatnom období.

Terajším slovenským fašizmom sa darí získavať priazeň voličov vo voľbách do NR SR už vo dvoch volebných obdobiach. Ich politickou stranou je „Ľudová strana Naše Slovensko“, ktorá úspešne využíva a zneužíva slovenské národné vlastenectvo voličov.

Aj preto je znepokojujúce, že o slovenskom vojnovom štáte a z neho vyplývajúceho SNP doteraz nevznikol a neexistuje nijaký celospoločensky uznávaný dokument, ktorý by verejne, zrozumiteľne, objektívne pravdivo a nespochybniteľne ozrejmil, čo bol fašizmus, čím SNP prispelo k porážke slovenského fašizmu a aký bol jeho príspevok do celosvetového protifašistického a protinacistického odboja.

Keďže doposiaľ takýto celoštátne platný dokument nevznikol a nejestvuje, nastal čas, aby sa zrodil a bol prijatý oficiálnou autoritou štátu, akou je NR SR. Lebo len tým bude fašizmus poznateľný všetkými generáciami, len tým sa zamedzí možnosti jeho návratu u nás v akejkoľvek ideologickej a organizačnej forme spôsobov a prejavov.

Ako priamy účastník boja s fašizmom a nemeckým nacizmom usudzujem, že na zachovanie dejinného a spoločenského významu a hodnoty SNP treba vydať historický dokument o Povstaní verejným slávnostným vyhlásením (deklaráciou), ktorým by sa SNP stalo uznávanou dejinnou hodnotou a nespochybniteľným dejinným poučením o fašizme navždy pre terajšiu a aj všetky nasledujúce generácie.

Ponúkam myšlienku o potrebe takéhoto historického dokumentu o SNP vydaného NR SR alebo inou formou s cieľom, aby o jeho potrebe a obsahu sa vyslovili a rozhodli ZO SZPB, oblastné výbory SZPB a ÚR SZPB, či takýto dokument má vzniknúť alebo nie.

V prípade súhlasu s návrhom bolo by treba, aby SZPB spolu s historikmi pripravil text – vyhlásenie, ktorý by bolo možné predložiť NR SR.

*Bývalý slovenský partizán a vojak Červenej armády
Doc. JUDr. Ján Chudík, CSC.*

Čo píšú iní

(Dokončenie zo str. 2)

Medzi dokumentmi bolo niekoľko telegramov a inštrukcií, odoslaných z Downing Street 10, čo je rezidencia britských premiérov. Uvádza sa v nich, kde a kedy treba očakávať Churchilla. Našla sa tam aj pohľadnica vlastníka tohto archívu Reginalda Parkera, ktorý bol šoférom piatich predsedov vlád V. Británie (1925–1949).

Anonymný Brit si spomenul, že tieto dokumenty sa k nemu dostali po tom, ako na konci 1990-tych rokov pomáhal pri upratovaní povaly svokry po úmrtí jej milovaného s priezviskom Parker. A práve vtedy našiel dokumenty v starom kufri. Svokra ho žiadala, aby ich vyhodil, no on si ich ponechal, hoci čoskoro na ne zabudol.

Chlapík odniesol nález do aukčného domu Hansons, kde ho ocenili na niekoľko stovák libier.

Anonymný Brit dúfa, že dokumenty získa nejaké múzeum.

Podľa lenta.ru, 3. 7. 2020

■ Posádky T-34 boli na začiatku VV osobitne mužné

V júni 1940 vyšli z výrobného pásu charkovského závodu prvý sériové tanky T-34.

V lete 1941 sa „tridsaťštvorky“ stali spolu s ťažkými tankami KV jedným z najvýraznejších tromfov Červenej armády. Nemci mali veľké problémy s ich ničením, museli sa k nim približovať na tesno alebo ich obchádzať a páliť na ne zozadu, či z boku. Naopak 34-ky dokázali ničiť nemecké tanky z kilometrovej i väčšej vzdialenosti. Samotná existencia 1 300 „takmer nezraniteľných tankov“ (vrátane KV) k 22. 6. 1941 vyvoláva pri zbežnom hodnotení nepochopenie – ako mohli také čudesné mašiny ustupovať až do Moskvy? Dodnes tým argumentujú mnohí publicisti a vyrábajú jednu blúznivú teóriu za druhou.

V čom spočíval tankový blitzkrieg?

Tam, kde na ruské tanky nestačili protitankové zbrane alebo vlastné tanky, Nemci nasadili 88 mm protiletadlové kanóny alebo bitevné lietadlá Stuka (Junkers Ju-87 Sturzkampfflugzeug).

Nové sovietske tanky neboli nezraniteľné, ani začarované. V skutočnosti si na začiatku vojny vyžadovali od posádok veľa osobitej mužnosti. Vždy ich totiž stávali do prvej línie a teda brali na svoju hrud' tie najsilnejšie nemecké údery.

Pravdou je, že oni ich aj zachytávali, čoho dôkazom je, že v roku 1941 sa stali skutočným štítom Robotnícko-roľníckej Červenej armády.

Vz.ru z 30. 6. 2020 (výňatok)

■ Poľskí policajti sa zúčastňovali na likvidácii Židov

Nová kniha profesora z Otavskej univerzity Jana Grabowskeho o účasti Poliakov na likvidácii Židov počas 2. sv. vojny vyvoláva úžas. Píše, že poľskí policajti vraj ľahko nachádzali Židov, pretože boli ich susedia a spolužiaci. Bez účasti Poliakov neexistovalo by príšerné číslo 200 tisíc zabitých Židov.

Jedným z posledných tabu 2. sv. vojny zostáva fakt, že miestni obyvatelia a policajné orgány štátov, ktoré boli okupované Nemcami, im pomáhali prenasledovať, vysídľovať a masovo likvidovať Židov. Holokaust by nebol býval možný bez spolupráce miestneho obyvateľstva, pričom túto tému je potrebné ešte podrobnejšie preštudovať. Ide o to, že nijako sa to nezhoduje s oficiálnymi údajmi mnohých štátov. Historici najviac narážajú na bariéru mlčania.

Niektoré štáty, napríklad, Francúzsko a Holandsko, sa vyrovnali s týmto problémom, v iných to stále nie je vyriešené. Toto o úlohe miestneho obyvateľstva pri likvidácii Židov v jednom rozhovore povedala maďarská filozofka Agnesa Hellerová, ktorá prežila budapeštianske geto: „Adolf Eichmann sem prišiel s 300 vojakmi. Nacisti nemohli zabiť 500 tisíc ľudí bez pomoci Maďarov. Kolaborácia bola všeobecná.“

Poľsko je možno štátom, ktorý má tento problém najhlbší a preto vyvoláva najväčší odpor, nakoľko ultrakonzervatívna vláda zmenila nevinu Poliakov pri holokauste za záležitosť celoštátnej dôležitosti.

Kniha profesora Jana Grabowskeho s konečnou platnosťou vyvracia vyhlásenia vlády o (ne)účasti poľských policajných orgánov na likvidácii Židov. Jeho kniha „V službe poľskej zemskej i trestnej polície pri likvidácii židov“ (Na Posterunku. Udział polskiej policji granatowej i kryminalnej w zagładzie Żydów), ktorá koncom roka vyjde v angličtine, je výsledkom desaťročného štúdia tisíc dokumentov. Sú v nej uvedené nespochybniteľné dôkazy o účasti poľskej polície na holokauste. V niektorých prípadoch ide reč o ľuďoch, ktorí bojovali proti nacistom, no pritom sa zúčastňovali aj masových vražd.

El País (výňatok)

Môj pradedo bol vojak – partizán

O tejto aktivite k 75. výročiu oslobodenia našej vlasti som sa dozvedela od mojej babky. Spúbila, že mi pomôže a tak som sa rozhodla, že aj ja sa zapojím do nej, lebo som pravnučka Jána Novotného z Novej Lehoty okres Nové Mesto nad Váhom.

Naše mesto bolo oslobodené 7. apríla 1945. Spolu s Červenou armádou sa významnou mierou na oslobodení regiónu podieľala Rumunská kráľovská armáda. Pri oslobodzovaní nášho mesta padlo 122 rumunských a 95 sovietskych vojakov, ktorí tak pre našu slobodu obetovali to najcennejšie, svoj život.

* * *

Ján Novotný

Odznam Československý partizán

Môj pradedko Ján Novotný sa narodil v Novej Lehote. Keď mal 20 rokov vypuklo SNP. Na jeseň roku 1944 sa dobrovoľne pridal k partizánskej jednotke „Štúr-Snežinský“. Moja babka má veľa dokumentov, ktoré potvrdzujú jeho účasť v odboji. Napr. členskú legitimáciu, partizánsky preukaz a odznak Československý partizán.

Môj pradedko si písal denník. Z obdobia od novembra 1944 do konca marca 1945 sa z neho dozvedáme veľa informácií, o ktorých nám nikdy nerozprával. Babinka mi nachystala výtah z tohto denníka. Vybrala časť z jeho „životopisu“.

Citujem: „Ja, ako mladý člen partizánskeho oddielu, hlásil som sa dobrovoľne. Partizánsky život bol neistý. Bol som určený ako guľometník. Kde bolo treba ísť na prepad šiel som ako prvý guľometník a zároveň rozviedčik. Keď sme šli na prepad, zaistil som si zodpovedné miesto, tak, aby som mohol dobre chrániť kamarátov počas celého prepadu. Mali sme vždy šťastie zachrániť seba od zlého a vždy sme zvíťazili. Môj život bol neistý a každý moment visel na vlásku, ale moje heslo vždy bolo – buď zomrieť alebo zvíťaziť.“

Zaujala ma aj bojová charakteristika partizána: Novotný Ján. Citujem: „Tento mladý bojce, len čo sa mu podarilo utiecť zo slovenskej armády, ihneď sa prihlásil dobrovoľne do nášho odriadu. Usilovne a rýchlo sa naučil zaobchádzať s ľahkým guľometom a jeho zásluhy v boji s presnými zásahmi boli pre náš odriad veľmi cenné. V bojoch na Starých Horách – Kulháň odrazil grupu Nemcov a umožnil svojmu zvodu byť bez strát. Tento samý prípad sa zopakoval v Jergaloch. Ako rozviedčik na Šturci s ľahkým guľometom rozprášiľ zbytky nemeckej patrole a umožnil našej rozviedke bezstratový odchod. Tento ostrážitý a smelý guľometník si zaslúži nášho obdivu. Navrhujeme, aby bol vyznamenaný“.

Komandier part. odriadu: Zdražil, nečitateľný podpis, komisár part. odriadu: Hnitenko, nečitateľný podpis, náčelník štábu part. odriadu: Mikulčík, nečitateľný podpis.

Veľmi ma zaujalo čítanie z tohto denníka. Možno to bude zaujímať aj vás. Moja prababka tento denník opatrovala 50 rokov. Potom ho dala mojej babke.

Moja babka a dedko si denník niekoľkokrát prečítali a vyznačili na mape miesta, o ktorých pradedko píše. Dedko s babkou denník prepísali, aby sa aj iní ľudia dozvedeli, ako žili partizáni.

Niekoľko prvých a posledných strán z denníka chýba, je to veľká škoda. Pradedko si písal denník v zime roku 1945. Toto sme sa dozvedeli od jeho mladšieho brata, ktorý ešte žije a porozprával mojej babke a dedkovi veľa príbehov o týchto ťažkých vojnových časoch. Údaje, podľa ktorých písal, mal zaznačené na opačnej strane vojenskej mapy, ktorú si zvykol pozeráť so svojim priateľom. Táto mapa sa, žiaľ, nezachovala.

Pokračujem a vyberám: Z denníka pána Jána Novot-

ného. Prvý zápis je z obce Trenčianske Mitice. Z nasledujúcej strany sa dá vyčítať, že išli horami t.j. cez Strážovské vrchy. „Potom sme prišli do susednej dedinky Šípkov, tam sme boli jeden a pol dňa. Odtiaľ sme išli do Čiernej Lehoty. Tam sme nocovali a zavraždili sme sa dali na hrozny pochod. Išli sme štyri dni aj štyri noci a bez stravy. Bol to veru smutný pochod. Všetci sme boli unavení a vysilení. Kráčali sme cez veľký kopec, myslel som si, že mu konca nebude. Dostali sme sa do dediny Valaská Belá. Tam sme videli strašné veci. Museli sme to vydržať. Odišli sme hneď na Valaské Lazy. Tam sme prenocovali. Na druhý deň sme zvládli ďalšiu cestu, tam sme stratili môjho dobrého kamaráta Paľka Martinových. Bolo mi smutno. Na ten útok nezabudnem...“

V pochode sme pokračovali, konečne sme prišli na čičmanské kopy. V tú noc sme veru veľa zažili. Pršalo celú noc, boli sme mokří ako keby nás bol z nejakého močidla vytiahol. Nad ránom bol tuhý mráz. Mokří sme hneď museli nastúpiť do stráže. Bolo to veľmi nepríjemné. Od 10. hod. sme zas išli horami až do večera. Nocľah bol, samozrejme, ležať hlavou na skale „pri ohni sa baviť“, bola to „veselá noc“.

Prišlo zase ráno asi o 5. hod., od nás odbočili zas dva kamaráti. Veľmi sme sa divili, kam sa mohli len podieť? Dlhú dobu sme ich čakali. Nič sa nevracali, tak sme si mysleli, že snáď aj prídu, ale nič. Dali sme sa na ďalší pochod...

Zas ďalšie tri dni a tri noci úplne bez stravy. Koncom 4. dňa sme prišli do dediny Turie. Tam sme sa riadne najedli a večer o 10. hod. sme z dediny odišli. Išli sme cez pole, kde nám hatila cestu rieka Turiec. Šťastlivo sme ju prešli.

Nad ránom sme sa priblížili k dedinke Blatnica. Tam sme si vôbec neodýchli, lebo tam bolo veľa Švábov. Ja aj s niektorými kamarátmi sme boli poslaní dopredu ako prieskumná hliadka. Mali sme zistiť, aké je „povetrie“ v dedine.

Do dediny sme sa dostať nemohli. Na kraji dediny sme zobudili civila. Ten nám všetko vyrozprával. Aká je tam situácia. Keď sme všetko zistili, odišli sme aj s ním k nášmu odriadu. On nás odprevadil na jeden majer. Tam sme zas zistili všetko a išli do Gaderskej doliny. Boli sme donútení jesť surovú kapustu aj surové mäso.

Ráno sme išli dlhou dolinou, na ktorú nikdy nezabudnem... Museli sme tam nechať všetky kone. Vo veľkom snehu sa nemohli ani pohnúť. Asi o dva dni išli kamaráti zistiť, aká je situácia v Blatnici. Povedali tam obyvateľom, aby si išli tie naše kone zobrať. Asi päť ich bolo ešte živých, tie si odviekli.

Prišli sme do chudobnej dedinky Turecká. Tam sme boli asi týždeň. Odtiaľ sme sa presťahovali na Richtárovu. Odtiaľ som bol veľakrát na Starých Horách a v Kališti. Z Richtárovej sme išli horami do Jelenských skál. Z Jelenských skál som bol veľakrát na prieskume. Stadiaľ sme museli ísť na Bully. Tam sme boli vo dne v noci v zákopoch. Boli sme veľmi lační a unavení.

Natália Kasalová a Adam Kasala z Nového Mesta nad Váhom.

Toto sú vyznamenania, ktoré dostal za svoje zásluhy môj pradedko Ján Novotný

Po 10 dňoch sme zišli cez Môce do Jergalov. Tam sme boli zase vyše týždňa. Náš život tam visel len na cverne každý moment. Z Jergalova sme išli do Revúc cez hory. Snehu bolo do pása. Večer sme tam prišli. Hneď ráno asi dvadsiati chlapi boli poslaní do Liptovskej Osady. Tam sme boli dva týždne. Nás umiestnili do Nižnej Revúcej. Tam sme boli asi tri týždne. Jednej krásnej noci sme museli odísť ku svojej skupine do strednej Revúcej.

Hneď, ako sme tam prišli, museli sme odísť od dediny asi 10 km. A večer sme sa vrátili späť. Tam nás zase opustili naši traja kamaráti. Bolo to 20. marca. Konečne 21. marca sme sa dozvedeli o tej tajnosti, ktorá nás veľmi potešila, že vraj ideme na oslobodené územie Republiky Československej.

Z Revúc sme odišli cez obed. Večer sme prišli do Liptovskej Lužnej. Tam sme nocovali. Ráno sme išli na Magurku a stadiaľ do Jasenianskej doliny. Takže 24. marca sme sa už prechádzali po oslobodenom území.

Večer sme prišli do Jasenia. Tam sme mali oddych asi 2 hodiny. Stadiaľ sme išli do Brezna. Tam sme boli do rána a potom sme sa pustili smerom na Podbrezovú...“

Tu denník končí, lebo posledné strany tiež chýbajú. Môj pradedko sa vrátil domov k rodičom 2. apríla 1945. Už 5. apríla 1945 musel nastúpiť na výnimočnú vojenskú činnú službu u 1. čs. samostatnej tankovej brigády, 4. tankového práporu v Karvinej. Domov sa vrátil 15. 9. 1945. O tom, čo prežil, nerád rozprával. Trvalo veľa rokov, kým tie ťažké spomienky „preboleli“ a on niečo z toho, čo zažil, povedal mojej prababke a mojej babke. Som rada, že sa zachovali dokumenty, denník aj fotografie môjho pradedka – z nich som sa dozvedela ako vyzeral a aký bol človek. My si dnes nevieme predstaviť, prežiť takú dlhú dobu v horách, bez poriadnej stravy a vhodného ubytovania i oblečenia. A v stáлом ohrození...

Môj pradedko zomrel už veľmi dávno a ja som ho nezažila, ale na jeho zásluhy v boji za našu slobodu sme nezabudli. V roku 2016 vďační potomkovia odhalili pamätnú tabuľu 90 rodákmi z Novej Lehoty, Hrádku a Lúky, ktorí sa zapojili do boja proti fašizmu v 2. svetovej vojne. Pamätná tabuľa je v cintoríne obce Dolné Saliby, lebo tam spia svoj večný sen. Som hrdá, lebo táto pamätná tabuľa patrí aj môjmu pradedkovi aj prababke.

Ďakujem za pomoc s prípravou tejto práce mojej babke Vlaste a dedkovi Andrejovi, bez nich by som to nezvládla a nemohla sa s vami podeliť o príbeh môjho pradedka.

Natália Kasalová, žiačka 5. ročníka ZŠ na Tematínskej ulici v Novom Meste nad Váhom

Ludia majú platiť za pomoc nielen peniazmi, ale aj úctou a vdákom. Slovenské príslovie

Na Ceste úcty

ZO SZPB v Žiari nad Hronom, hneď ako nám to umožňovalo po zrušení opatrení po koronavíriuse, zorganizovala v prvý júlový deň zájazd pod názvom Cesta úcty.

Aj takto dodatočne sme vyjadrili úctu osloboditeľom našej vlasti k 75. výročiu Víťazstva nad fašizmom. Aby sme vzdali úctu všetkým armádam a vojakom, ktorí nám priniesli slobodu, navštívilo spoločne 51 našich členov postupne tri vojenské cintoríny.

Pretože najväčšiu ťarchu v tomto boji niesla Červená armáda, ako prvú spoločnú kyticu kvetov sme položili na Vojenskom cintoríne Červenej armády vo Zvolene, kde je pochovaných 17682 jej padlých vojakov a dôstojníkov. V jeho susedstve sa nachádza aj vojenský cintorín Kráľovskej rumunskej armády, kde leží 10382 vojakov. Ide o jeden z najväčších cintorínov rumunských vojakov v Európe. Tu sme polo-

žili druhú kyticu kvetov na znak úcty. Naše mesto oslobodzovali spoločne vojaci oboch týchto armád. Krátkym sprievodným slovom vedúceho zájazdu sme si pripomenuli historické okamihy oslobodzovania nášho kraja. Pri odchode z týchto miest sme si spoločne povzdychli nad stavom týchto pietnych miest. Nič nepripomínalo, že by boli ošetrované alebo pripravené k takémuto okružnému jubileu ako bolo 75. výročie.

Ďalšia naša cesta viedla na vojenský cintorín 1. čs. armádneho zboru v ZSSR v Liptovskom Mikuláši na kóte 748 Háj – Nicovó. Cestu nám krátil šikovný harmonikár a autobusom zneli partizánske, vojenské i ľudové piesne.

Tu sme položili k pamätníku tretiu kyticu úcty na pamiatku 1361 príslušníkov 1. zboru, ktorí padli pri oslobodzovaní severných častí Slovenska. Takto sme sa dodatočne pripojili k našim predstaviteľom a vedeniu SZPB, ktorí im na tomto mieste vzdali úctu 8. mája.

Lubomír Jančo, predseda ZO SZPB v Žiari nad Hronom

Vojenský cintorín 1. čs. armádneho zboru v ZSSR v Liptovskom Mikuláši na kóte 748 Háj – Nicovó.

Vojenský cintorín Kráľovskej rumunskej armády vo Zvolene.

Vojenský cintorín Červenej armády vo Zvolene.

O putovný pohár starostu Jesenského

V sobotu 4. júla sa na strelnici Streleckého klubu Jesenské v náhradnom termíne uskutočnil VIII. ročník streleckej súťaže o „Putovný pohár starostu obce Jesenské v strelbe na počesť 75. výročia víťazstva nad fašizmom a konca 2. sv. vojny v Európe“.

Do zápolenia sa pustilo 35 strelcov v troch kategóriách a mimo súťaž Norbert Michalák v kategórii „superseniior“ nad 60 rokov. V kategórii „senior“ (do 60 rokov) sa na prvých troch miestach umiestnili Zdeno Dolňan z Brezna, Emil Cirbus z Rimavskej Soboty a Imrich Jerika z R. Sečí.

O celkové prvenstvo o „Pohár starostu obce“ bojovalo v rozstreli 20 súťažiacich a celkovým víťazom sa stal Erik Toldy z R. Soboty.

O tom, že súťaž je atraktívna, svedčí zoznam súťažiacich z celého BBSK a okresov Revúca a Rožňava.

Zástupcu v súťaži mala aj ZO SZPB arm. gen. Ludvíka Svobodu v Čiernom Potoku Mariana Hukela, ktorý však na medailové pozície zatiaľ nestačil. Obec Čierny Potok ďalej reprezentovali Attila Kovács

Momentka zo súťaže.

so synom Adriánom a Peter Hriň. Nakoniec si všetci pochutili na chutnom „fazuľovom“ guláši, ktorý ukuchtil majster varechy a kotla Vlado Kuna z Jesenského.

* * *

Obec Jesenské bola oslobode-

ná 21. 12. 1944 vojakmi Červenej a Rumunskej kráľovskej armády. Za jej slobodu padlo 55 Sovietov a 17 Rumunov. Na strane okupantov padlo 19 Nemcov a 17 Horthyho Maďarov. Maďarskí fašisti odviekli do koncentračných táborov desiatky tu-

najších rodákov, z nich tam 41 zahynulo.

Obec Jesenské, ako jedna z prvých na Gemeri, odhalila pamätník osloboditeľom už 1. mája 1945. Ten dal pred tromi rokmi opraviť starosta Gabriel Mihályi.

Jozef Púpala

Mládež pri zrekonštruovanom pamätníku v Jesenskom.

Ocenenia pre členov Oblastného výboru SZPB v Poprade

Dňa 1. júla 2020 sa pri príležitosti 75. výročia ukončenia 2. svetovej vojny v Európe a Dňa víťazstva nad fašizmom konalo stretnutie Mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca Bieloruskej republiky na Slovensku Igora A. Leščenu s oblastným vedením SZPB v Poprade a jeho organizácií.

V rámci stretnutia odovzdal veľvyslanec jubilejnú medailu „75 rokov Víťazstva vo Veľkej vlasteneckej vojne 1941–1945“, ktorou boli vyznamenaní aj predseda OblV SZPB v Poprade Michal Kopko a predseda Historicko-dokumentačnej komisie pri Oblastnom výbore SZPB v Poprade Marcel Maniak. Toto vyznamenanie patrí vedeniu SZPB a oblastným výborom za zásluhy o zachovanie pravdy o 2. svetovej vojne a pamiatky na sovietskych vojakov – osloboditeľov. Veľvyslanec vysoko zhodno-

vil výskumnú činnosť Marcela Maniaka v pátraní po menách Bielorusov, ktorí bojovali v radoch Červenej armády a boli pochovaní na území Slovenska, ako aj vojenskú memorálnu prácu nielen HDK, ale celého Oblastného výboru SZPB v Poprade na zvečnenie pamiatky padlých vojakov Červenej armády pôvodom z Bieloruska.

Boli prerokované smery ďalšej spolupráce veľvyslanectva so SZPB a jeho oblastnými pobočkami. Okrem iného sa preberala spolupráca vo veci starostlivosti o vojenské hroby

voj spolupráce ocenil predsedu HDK Marcela Maniaka aj Zväz vojakov SR – Klub Kežmarok. Pamätnú medailu mu odovzdal člen výboru Klubu Kežmarok mjr. v.v. Ján Verešpej.

– MM –

Trebišovčania nezabúdajú na padlých hrdinov

Členovia ZO SZPB č. 4 Trebišov vzdávajú hold hrdinom a obeť 2. svetovej vojny často a na rôznych miestach Slovenska. Tak tomu bolo aj 24. 6. 2020 počas turistiky Jednoty dôchodcov Slovenska v prvej oslobodenej obci na Slovensku v Kalinove.

Kalinov v okrese Medzilaborce je prvá oslobodená obec Červenou armádou na území bývalého Československa (21. 9. 1944). Počas vojny tu padli červenoarmejci boli aj pochovaní. Ich telá boli exhumované a prevezené na ústredný vojenský cintorín Červenej armády do Michaloviec až po jeho zriadení v marci 1946.

Na snímke zľava predseda ZO

SZPB č. 4 Alexander Gergely a členovia Božena Romanová a Pavel Roman.

– AG –

Podľa skutkov poznáš človeka

V poradí štvrté tohtoročné zasadnutie predsedníctva Oblastného výboru SZPB v Novom Meste nad Váhom sa nieslo v slávnostnom duchu.

Oblastnému predsedovi Kamilovi Krištofikovi (na snímke úplne vpravo), sa dostalo milej povinnosti odovzdania Záslužnej medaily Partizánskej brigády Jana Žižku, ktorú vydal Klub vojenskej histórie protifašistického odboja ZO SZPB

Trenčín. Záslužná medaila za aktívnu pomoc a činnosť bola udeľovaná plk. v.v. Jozefovi Dvorštiakovi, predsedovi oblastnej revíznej komisie pri príležitosti jeho krásneho životného jubilea – 88 rokov, ktorého sa dožil v marci tohto roka.

Jozekovi Dvorštiakovi aj takýmto spôsobom želáme všetko len to najlepšie k jubileu a ešte veľa krásnych chvíľ medzi nami!

Simona Štepanovicová, tajomníčka OblV SZPB

Na snímke zľava: podpredsedovia OblV SZPB Ivan Šimo a Ján Huliňák, ocenený Jozef Dvorštiak a oblastný predseda SZPB Kamil Krištofik.

Prechod SNP Nízkymi Tatrami

Prvá nedela v júli je v Telgarte tradične spojená s Prechodom SNP Nízkymi Tatrami. Tak tomu bolo aj 5. júla tohto roku. Na sviatok Cyrila a Metoda, položením kyticke k pomníku SNP v obci Telgárt na Horehroní, slávnostne odštartovali už jeho 56. ročník s 89 zaregistrovanými účastníkmi.

K prítomným sa prihovril ústredný tajomník SZPB Viliam Longauer. Vyzdvihol význam SNP, v ktorom vyvrcholil protifašistický odboj na Slovensku. Za SNP bol Telgárt najvýznamnejším bodom povstaleckej obrany na Horehroní. Fašisti v obci vypálili 260 drevených domov skvostnej horehronskej architektúry, veľa 103 vojakov a 16 občanov.

Účastníci absolvovali v zložitom teréne vysokohorského charakteru 163 km s celkovým stúpaním 6 887 metrov. Okrem vlastnej turistike naplne sa pri organizovaní prechodu kládie dôraz na poznávaciu činnosť a ochranu prírody. Do malebnej dedinky Špania Dolina, ktorá sa nachádza v srdci SNP, dorazilo 125 účastníkov. Vráťane tých, čo sa pripájali na trasách pochodu.

Všetci sme sa tešili na prítomnosť, kde už čakala starostka obce, zástupcovia SZPB, baníci zo spolku Herrengrund v dobových uniformách a ďalší priaznivci turistiky. Po položení kyticke k pamätníku SNP, tak ako začal aj ukončil, toto podujatie tajomník SZPB, ktorý sa poďakoval všetkým za ich výkon. Zúčastneným turistom, organizačnému štábu a ostatným priaznivcom poprial veľa zdravia, pozval ich na malé občerstvenie a na nasledujúci ročník s číslom 57.

Viliam Hláčik – 20 č. 2 Brezno

Príbehy z archívu

Stretnutie ako zo sna aj tanky zastavilo...

V skromnom bratislavskom byte žije 96-ročný vojnový veterán Anton Lovásko, plukovník v. v. Aj jeho mladosť výrazne poznačila 2. svetová vojna a spomienky má v pamäti trvalo ukryté.

Po skončení základného vzdelania syn chudobného obuvníka nenašiel zamestnanie a tak po výzve Ministerstva obrany slovenského štátu sa prihlásil vo veku 17 rokov ako dobrovoľník do armády. Po výcviku v októbri 1941 ho vybrali do Vojenskej pechotnej školy v Pezinku a po jej ukončení zostal v nej pôsobiť vo funkcii inštruktora pre ďalší turnus.

Vo februári roku 1943 ako desiatnik bol menovaný za veliteľa čaty vo Svätoplukových kasárňach v Bratislave a odveľený spolu s vojakmi do Žiliny na sústredenie jednotky doplnujúcej Rýchlu divíziu pred odoslaním na východný front. Cestou na hlavnú železničnú stanicu vojaci spievali pieseň: „Vojaci na fronte, garda je doma, do plénu nás Moskva rádiom volá...“, čo vyvolalo prejavy sympatií okoloidúcich

občanov.

Avšak medzičasom radikálne sa zmenila vojenská situácia a tak jednotku presunuli do Topoľčian. V deň osláv výročia vzniku Slovenského štátu 14. marca 1943 vojaci revoltou odmietli ísť na front a tak celý útvar bol odoslaný do výcvikového tábora Oremov Laz. Tam sa revolta ešte vystupňovala a došlo k zabitiu nemeckého dôstojníka. Pri vyšetrovaní páchatel' sa nenašiel a tak aj desiatnik Lováska zaradili do radu, z ktorého každý desiaty vojak mal byť zastrelený. Po tejto mimoriadnej udalosti menšie jednotky rozoslali do rôznych posádok a tak sa dostal k pluku do Trnavy.

Smer východný front

V júni 1943 pluk bol zaradený do 1. pešej divízie a odtransportovaný na východný front do priestoru Armian-

ska na Kryme. Bol menovaný za veliteľa bunkra na cestnom a železničnom prechode cez Tatársky val (Perekopský val) medzi Ukrajinou a Krymom. Prechod bol možný len na povolenie nemeckého velenia. Tu prvý raz prišiel do styku s civilnými obyvateľmi, ktorým v nočných hodinách umožňoval ilegálne prechody s potravinami a najmä soľou.

Koncom augusta 1943 jednotku presunuli do priestoru medzi Jevpatoriou a Sevastopolom. V hodnosti čatára velil čate v nemeckej pobrežnej batérii pre strážnu a hliadkovú službu v dedine Nikolajevke v okrese Saky. Tu nadviazal spojenie s miestnym ilegálnym vedením a s krymskými partizánmi. Pomáhal pri partizánskych vyloďovacích a parašutistických výsadbách v nemeckom tyle.

Pri nasadení do bojov proti postupujúcim sovietskym jednotkám pri dedine Nova Askanija zorganizoval 25. 10. 1943 prechod jednotky v počte 40 vojakov na stranu Červenej armády a následne 30. októbra sa prihlásil do čs. armádneho zboru v ZSSR. Pokým bolo žiadosti vyhovieť so spolupojovníkmi trávil čas v zajateckom tábore v Usmani, kde bol vytvorený Pluk slovenských dobrovoľníkov.

Dňa 6. februára 1944 bol zaradený k 2. československej samostatnej paradesantnej brigáde v meste Jefremovo. Po absolvovaní skrátenej školy dôstojníkov v zálohe ako rotný sa stal veliteľom čaty. Po skončení paradesantného výcviku

v Proskurove viedol kurz strelcov z protitankových pušiek už v hodnosti rotmajstra.

Bližšie k domovu

Po nasadení brigády do bojov v priestoroch obcí Zaršín a Pisárovce pri Dukle bol ranený do nohy a prevezený do poľnej nemocnice v Jaroslavi na Ukrajinu. Odtiaľ sa 6. októbra vrátil k brigáde do Krosna a hoci nedoliečený na vlastnú žiadosť priletel 10. októbra 1944 na letisko Tri Duby k vlastnej jednotke. Zúčastnil sa bojových operácií počas SNP v oblasti Sv. Kríža nad Hronom, Piteľovej, Močiari, Dobrej Nive, Brezne, Osrbí, Tri Vody a po ústupe do hôr v priestore Lubietovský Veper a Poľana v partizánskej skupine plukovníka Markusa.

Pretože po ústupe do hôr nezhojená rana začala hnisieť, musel dva mesiace pred skončením vojny odísť na doliečenie domov do Báhoňa, kde sa v rodičovskom dome skrýval až do oslobodenia obce. Tu zažil niečo neuveriteľné, ako príbeh zo sna a takto mu utkvel v pamäti:

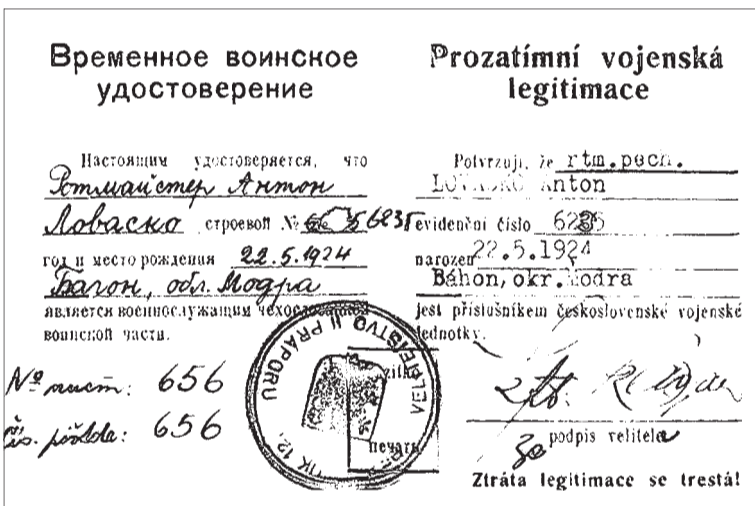
„V skoré veľkonočné nedeľné ráno 1. apríla 1945 stál som na ulici a sledoval prechádzajúce sovietske jednotky. Prvý, asi veliteľský tank z kolóny obrnených vozidiel pri susednom dome vybočil mimo cestu a šiel priamo na agát pred našim domom a tam zastavil. Otvoril sa poklop tankovej veže a z nej vyskočil ruský major, ktorý nás učil v stredisku formujúceho sa 1. čs. armádneho zboru v Proskurove. Nestačil som sa

spamätať z obrovského prekvapenia a už ku mne bežal a volal Zdrávstvuj, Tóno!

Keď sme sa vyobjímali, postupne zastali všetky tanky. Pozval som ich k nám, akurát sme mali po zabíjačke tak si pochutili na krvavničkách. Oni priniesli paštétové konzervy, v petrolejovej bandaske červené víno a po vzájomnom spomínaní v družnej srdečnej atmosfére a pohostení major zrazu na stôl položil pištoľ a nástojčivo sa spýtal: Kto tebe zdes plócho zdelal... ..Odpovedal som mu, že nikto mi nič zlého nespravil, neboli tu žiadni fašistickí zradcovia. Takmer hodinu tu všetky tanky stáli a pri lúčení ma pozýval, aby som šiel s nimi. Odpovedal som, že musím nastúpiť do československej armády, čo sa onedlho aj stalo“.

Vrátil sa ku svojej brigáde do Ružomberka a s ňou pokračoval v smere na Valašské Meziříčí a tam ho zastihol koniec vojny. Po oslobodení zostal v armáde, najprv ako veliteľ pohraničného úseku na maďarsko-slovenskej hranici. Absolvoval Pechotné učilište, školenie vo Vojenskej akadémii v Brne. Prešiel rôznymi funkciami od veliteľa roty, náčelníka štábu pluku až po náčelníka Okresnej vojenskej správy v Žiari nad Hronom a tajomníka Rady obrany okresu Bratislava – vidiek.

Za účasť v odboji a činnosť v armáde bol viackrát vyznamenaný našimi i zahraničnými medailami (19 československých, 6 sovietskych, poľský vojnový kríž, Kríž SZPB „Za vernosť“). Milan Bušo, foto autor

Dočasná vojenská legitimácia.

Partizánske pomníky pod Martinskými holami

Okolo roku 1970 prišli vysoko postavení vojenský dôstojníci za mojím otcom Pavlom Holigom, aby im vysvetlili, kde sa nachádzal partizánsky tábor na Veľkej Skale a či sa tam dá dostať autom.

Otec sa iba pousmial a odpovedal im protiotázkou, či by si partizáni zriadovali tábor pri ceste. Vtedy bolo v móde zriaďovať pamätne miesta SNP, nakoľko to bolo finančne oceňované a nikto po pravdivosti týchto miest nepátral.

Takúto možnosť využilo viacero ľudí, ktorí si takýmto spôsobom mohli zarobiť. Pri ceste na Martinské hole (ktorá bola vybudovaná kvôli televízemu vysielaciu Krížava v šesťdesiatych rokoch) v Prikopskej doline v časti Zázrivá vybudovali pomník partizánom. Využili skalnú rozsadlinu ako bunker, na ktorom bola umiestnená pamätná tabuľa z bronzového kovu s nápisom, že toto bol partizánsky bunker čo strážil cestu na Martinské hole. Vtedy otec poznamenal „tak, našli si miesto prístupné autom“, avšak na

tomto mieste počas vojny nebol žiadny partizánsky bunker.

Prístup k tomuto bunkru bol z cesty na Martinské hole hore kopcom, schody boli urobené zo železničných podvalov až k samotnej skalnej rozsadline, čo je viditeľné ešte aj dnes. Takže toto bolo prvé zneužitie pamiatky na našich osloboditeľov.

V roku 2004 som sa náhodne stretol s Alexandrom Zacharidesom na Veľkej Skale (kde bol počas vojny partizánsky bunker) na hubách. Pán Zacharides bol v tom čase pracovníkom mestského úradu v Martine pre styk s verejnosťou a na tomto mieste sme spomínali na SNP a spomienky môjho otca, ktorý tu našiel francúzskych partizánov po ich prepade z marca roku 1945. Slovo dalo slovo a Alexander Zacharides zohnal peniaze na osadenie pamätnej tabule dvom padlým francúzskym partizánom.

Na 60. výročie SNP im bola odhalená pamätná tabuľa za prítomnosti priamych francúzskych účastníkov odboja a gene-

rálneho atašé Francúzskej republiky na Slovensku. K miestu vedie dobudovaná lesná zväznica zo starej cesty na Martinské hole, kadiaľ priamych účastníkov priviezli na terénnych autách moji známi, ktorí pracujú v lese. Malo sa jednať len o výstavbu malého pomníka, ktorý neurobí veľký zásah do prírody a bude len tichou spomienkou na tieto ťažké časy.

Po čase sa mi ozval môj kamarát Alexander Lilge, či by mohli prevziať do opatery toto pamätne miesto. Pravdupovediac som bol prekvapený, že čo chcú opatrovať na tej malej tabuli. Miesto malo ísť do opatery Spojenej školy v Martine. Pomyslel som si ako lektor Ústrednej rady SZPB, že by sa mohla mládež dozvedieť viac o SNP a bojovníkoch za našu slobodu, že by to mohlo byť veci prospešné. Z televízie som sa dozvedel, že na mieste pribudli nové veci, ako zabetónované železné stojany na vence, železná tyč, na ktorej stále visí slovenská a francúzska vlajka (momentálne sú obtočené okolo závesných vešiakov). Do

zeme je zabetónovaná informačná tabuľa so skreslenými údajmi a parková lavička.

Keď sme s A. Zacharidesom žiadali o povolenie na umiestnenie pamätnej tabule od majiteľov pozemku Urbáru Priekopa, s vtedajším predsedom Milošom Bízikom sme sa dohodli, že okrem tejto tabule sa nebude zriaďovať nič iné. Žiaľ, znovu sa našli ľudia, ktorí aj z pietnych miest vedia vymámiť peniaze. Dozvedel som sa, že tam chcú vybudovať partizánsky bunker za 17 000 eur. Nemôžem súhlasiť s počínaním týchto osôb, je predsa množstvo pamätníkov, ktoré volajú po oprave a o takýchto financiách môžu len snívať. Myšlienka vzniku malého pamätníka bola dobrá, avšak teraz, keď vidím ako sa na mieste narušuje príroda (stavba zariadení, narušený pôdny kryt od cyklistov, ktorí sa spúšťajú popri pomníku na bicykloch) mám pocit, že naše snaženie s Alexandrom Zacharidesom vyšlo nazmar. Ako jedno naše príslovie hovorí, podáš prst a zoberú ti celú ruku.

Určite by padli francúzski partizáni ne-súhlasili s takýmto zásahmi do prírody, nechajme ich tam v tichu odpočívať.

Ján Holiga

Rževská bitka – „Verdun na východe“

Aj takto hodnotili Nemci bitku, ktorú od 30. júna 2020 pripomína Rževský monumentálny pamätník sovietskeho vojaka, ktorý sa stal filiálkou Múzea Víťazstva. Otvorili ho predstavitelia zväzového štátu ruský a bieloruský prezident V. Putin a A. Lukašenko, pretože práve s jeho podporou bol vybudovaný (z dvoch tretín ho financovali príspevky občanov a organizácií).

Čo (ne)vieme o Rževskej bitke?

Nespravodlivo sa asocuje len ako jedna z najkrvavejších bitiek Veľkej vlasteneckej vojny. Z pozornosti sa vytráca, že to bol grandiózny boj nielen podľa počtov nasadených vojsk, zbraní a obetí, ale aj podľa vplyvu na zásadný zlom situácie na sovietsko-nemeckom fronte, povedal Jurij Nikiforov z Ruskej vojensko-historickej spoločnosti a vyhlásil, že táto bitka bola rovnako dôležitá ako Stalingradská a Kurská bitka.

„Bez ohľadu na názov, Rževská bitka nebola bojom o samotné mesto, jej hlavnou úlohou bolo zničenie síl nemeckého zoskupenia na rževsko-vjazemskom predmostí 150 km od Moskvy. Bojové zrážky sa teda neodohrávali len pri Rževe, ale aj v Moskovskej, Tulskej, Kalininskej a Smolenskej oblasti,“ povedal. Niektorí historici považujú túto bitku za pokračovanie boja o Moskvu.

14-mesačná bitka

Rževská bitka sa odohrávala od 8. 1. 1942 do 31. 3. 1943 a skladala sa z niekoľkých operácií. Západný a Kalininský front tu bojovali s nemeckou armádnou skupinou „Stred“.

Ržev bol obsadený nemeckým vojskom 24. 10. 1941, ktoré si tu vytvorilo hlbokú a dôkladnú obranu. Samostatným opevneným bodom sa stala každá dedinka, či mesto, povedal historik. **Kedže Nemci tu boli viazaní, nemohli presunúť tunajšie sily na pomoc Paulusovi k Stalingradu a ani na završenie blokády Leningradu.** (Napríklad 30. 10. 1942 bola skupina armád Stred na Hitlerov rozkaz posilnená vojskami Mansteina od Leningradu, na základe čoho vraj otázka útoku na Leningrad odpadla úplne.) Hitler celkovo k Rževu presunul 12 ďalších divízií, vrátane z Francúzska a Nemecka.

Samozrejme, ani Sovieti nemohli tento úsek oslabiť, pretože okamžite by vznikla hrozba, že Nemci sa opätovne vydajú útokom na Moskvu. **„Kedže tento boj bol vojnou na vyčerpanie, Nemci ho dávajú na roveň s bitkou pri Verdune, ktorá sa im stala symbolom masakry, ktorá vyčerpala sily nemeckej armády,“** povedal historik a spresnil, že rževské pozíčné boje viedli ku katastrofálnym stratám oboch strán. „Počty celkových strát Červenej armády v Rževskej bitke stále nie sú úplne uzavreté, čo však nemá nič spoločného s tým, žeby sa nedali porátať. Hlavnou komplikáciou je, že nie sú presne určené hranice a časové úseky, ktoré treba zaradiť ku Rževskej bitke. Veľmi často sa uvádzajú sumárne údaje všetkých štyroch operácií a aj časť strát Bitky o Moskvu. Vychádzajú z toho počty, ktoré prekonávajú straty všetkých najtvrdších a naj-

väčších bojov Veľkej vlasteneckej vojny. Najbližšie k reálnym počtom sú údaje o nenávratných stratách vo výške okolo 400 tisíc životov,“ hovorí Nikiforov.

* * *

Téme Rževskej bitky sa venovala aj izraelská televízia ITON TV, ktorá si na diskusiu o nej pozvala politológa Jakova Kedmiho.

Jeho stanoviská sú v súlade s historikom Jurijom Nikiforom, prináša však ďalšie fakty, ktoré zmysel a význam tejto bitky ešte viac ozrejmuje. Napríklad, že strát na sovietskej strane bolo 1,3 milióna, z toho nenávratných je okolo 400 tisíc a že Nemci (i keď boli v obrane) mali vyše 200 tisíc mŕtvych. Z toho vyplýva logický záver, že bitka pod Rževom bola efektívnejšia ako Stalingradská bitka.

V čom bol zmysel bitky?

Ržev bol mimoriadne dôležitým dopravným uzlom, cez ktorý sa zásobovali nemecké vojská, pričom nielen skupiny Stred.

Čím bola Rževská bitka osobitá?

Tým, že ani jedna z jej operačných súčastí nebola dokončená. Ani jedna teda nedosiahla svoje ciele. Preto sa dajú považovať aj za neúspešné.

Lenže J. Kedmi má aj pri tomto racionálne vysvetlenie. Ak by Sovieti dobyli Ržev, zbavili by sa hrozby letného útoku na Moskvu 1942 (predpokladali, hoci sa mýlili, že Hitler sa oň opäť pokúsi). Sovieti preto útočili na Ržev, no nedobyli ho a „vyčerpali sa! Nedostávalo sa im ešte jedného práporu, ešte jedného zboru, ešte niekoľkých stovák munície,“ uviedol Jakov Kedmi.

Naráža tu hlavne na hospodársku situáciu bojujúceho ZSSR, ktorému vtedy ešte nezačali produkovať evakuované fabriky. Čo sa odrazilo na kompletizácii nových vojsk výzbrojou i výstrojom.

V tejto bitke, konkrétne v Rževsko-vjazemskom útoku v lete 1942 sa odhalili slabiny Červenej armády. Nevhodná taktika útoku si vyžiadala príliš veľa obetí a aj tak nedosiahla cieľ. **Lenže červenoarmejci sa práve tu naučili bojovať.** Napríklad pochopili význam mínometov, v čom boli Nemci virtuózní. A vôbec, našli si nové útočné taktiky.

Tretí útok pod Rževom nedovolil Nemcom odsunúť časť síl ku Stalingradu a pred štvrtým útokom, ak by Nemci nestiahli svoju 9. armádu a časť 4. armády, mali by pri Rževe viac zajatých ako pri Stalingrade. Zaujímavou je aj otázka, vďaka komu sa im toto ukázkové stiahnutie síl podarilo?

Vďaka Paulusovi! Tým, že sa Nemci držali pri Stalingrade (až tu mnohí pochopíme Hitlerov rozkaz 6. armáde nevzdávať sa a neustupovať), viazali mesiac Rokossovského Donský front. Povedané inak, „Paulus zničil svoju armádu, no zachránil Wehrmacht,“ vyhlásil J. Kedmi a dodal: „Ak by sa tu bol objavil ešte jeden front, zničil by celú skupinu armád Stred“. Čiže bitka pri Rževe veľmi ovplyvnila bitku pri Stalingrade a naopak.

V. Mikunda, podľa ruských prameňov, ilustrácia rzhew.histrf.ru

Nápis na podstavci pamätníka: Padli sme za vlasť, no je zachránená! Bronzová socha má výšku 25 metrov a hmotnosť okolo 80 ton.

Viete, že...?

...začiatkom roka 1940 vyvrcholili rokovania o postavení zbrojárskeho podniku na Slovensku?

Mnohé z nich Nemci po 14. marci ovládli prevzatím vedenia hutníckych a strojárskych koncernov za riekou Moravou. Napríklad cez koncern „Reichswerke für Waffen und Maschinenbau Hermann Goring“ pohltili Škodove závody v Plzni a ich prostredníctvom aj Čs. zbrojovku v Brne.

Týmto spôsobom kapitálovo prenikli aj do zbrojárskeho podniku na Považí a ovládli závod Škodovky v Dubnici nad Váhom a závod Zbrojovky v Považskej Bystrici. V tom čase to boli dva najväčšie zbrojárne podniky na Slovensku. Tie postupne prešli na výrobu nemeckých typov zbraní.

Zapojenie slovenských podnikov do vojnového úsilia nacistického Nemecka uľahčila zmluva o vojnovom hospodárstve z 30. 1. 1940, podľa ktorej Slovensko poskytlo Nemecku práva na využitie a kontrolu 25 podnikov (neskôr aj ďalších).

...po víťaznom ťažení na Západe v roku 1940 a okupácii viacerých štátov (Francúzsko, Belgicko, Holandsko, Luxembursko, Dánsko, Nórsko) sa ešte viac posilnil vplyv nacistického Nemecka v strednej a juhovýchodnej Európe?

Na Slovensku sa to prejavilo prehĺbením jeho postavenia ako satelitného štátu Nemecka po salzburských rokovaniach koncom júla 1940. Nemecká strana tu totiž presadila zmeny v slovenskej vláde v prospech radikálneho pronacistického krídla na čele s predsedom vlády Vojtechom Tukom (novým ministrom zahraničných vecí) a Alexandrom Machom, ktorý sa stal ministrom vnútra a opätovne tiež hlavným veliteľom Hlinkovej gardy.

Odstavením Ferdinanda Ďurčanského z pozície ministra zahraničných vecí sa zároveň skončili akékoľvek predchádzajúce pokusy o vyváženosť zahranično-politického kurzu Slovenska, napr. pri sondovaní možnosti slovenskej neutrality na Západe, či prehlbovaním vzťahov so ZSSR.

...počas vojny proti Poľsku sa príslušníci nemeckej národnosti (najmä členovia *Freiwillige Schutzstaffel* – polovojenská organizácia Nemeckej strany na Slovensku) organizovali v strážnom prápore Spiš a od polovice septembra tvorili 1. prápor pešieho pluku 35?

Čeť Nemcov slúžila v iných jednotkách. Počiatočnú snahu o ich sústredenie do jednotiek s vlastným statusom však MNO oklieštilo. Na jeseň 1939 sa vytvoril „nemecký“ peší prápor v Spišskej Novej Vsi (od leta 1940 v Kremnici) a delostrelecký oddiel v Žiline (od polovice decembra do februára na čas v Kežmarku).

Obidve jednotky od začiatku zápasili s nedostatkom nemeckých dôstojníkov a rotmajstrov, neskôr poddôstojníkov z povolania. Veliaca a služobná reč v nich však bola slovenská.

Aby sa odlišili, nosili ich príslušníci na golieri blúzy a plášt'a odznak vo forme plechového štítiku s hákovým krížom.

Na druhej strane mnohí sa už od roku 1939 dávali ilegálne naverbovať k SS. Do konca roku 1941 si túto cestu vybralo asi 600 dobrovoľníkov zo Slovenska.

...mad'arská rozpínanosť determinovala v predvečer napadnutia ZSSR rozhodovanie v zahranično-politickej a vojensko-politickej oblasti aj slovenských politikov?

Naznačuje to aj hlásenie nacistickej SD z 28. 4. 1941. Podľa neho sa predseda slovenskej vlády Vojtech Tuka domáhal, aby sa aj SR po boku nemeckej armády zúčastnila balkánskeho ťaženia namiereného proti Južoslávii a Grécku. Na rokovaní vlády v apríli 1941 údajne navrhoval dať Nemcom k dispozícii jednu slovenskú divíziu. Tento návrh sa však podľa tohto hlásenia neuskutočnil pre odpor samotného ministra národnej obrany gen. F. Čatloša.

Hodnovernosť hlásenia je síce otázna, naznačuje však rozpoloženie, v akom sa slovenskí politici nachádzali v predvečer vypuknutia vojny na východe.

A. Mikundová a – r – podľa knihy *Slovenská armáda vo vojne proti Sovietskemu zväzu a slovensko-nemecké vzťahy 1941–1945*.

- **Banská Bystrica Fončorda „B“:** Rudolf Kašiar 80 rokov.
- **Banská Bystrica – Radvaň:** Ludovít Bystran 99, Oľga Halgašová 84 a Ing. Miroslav Bancík 65 rokov.
- **Banská Bystrica – Rudlová:** Magdaléna Renčová 45 rokov.
- **Banská Bystrica – Stred:** Zdenka Kimličková 84 a Dr. Ján Čakloš 83 rokov.
- **Banská Bystrica, Tr. SNP:** Pavel Korčok 85, Eva Syručeková a Juraj Mendel 80 a PhDr. Ľubica Laššáková 60 rokov.
- **Banská Bystrica, Tr. SNP, Jána Rýsa:** Andrej Hudec a Ing. Ján Jagoš 90, Mária Halinárová 82, Ľudmila Políčeková 81, Radko Jambrich 75 a Tatiana Vilhanová 60 rokov.
- **Banská Štiavnica:** MUDr. Filip Danninger 92 a Eva Petakó 60 rokov.
- **Bernolákovo:** Mária Buchelová 91, Karol Kocka 88, Magda Nagyová 82, Mária Šimorová 81, Anna Ballayová a Štefan Grofič 80, Marta Brunovská a Helena Hlinčíková 70 rokov.
- **Bojnice:** Ľudmila Barborková 87 rokov.
- **Bratislava – Nové Mesto 1:** Ladislav Barninec 82 rokov.
- **Bratislava – Petržalka, Jána Bulíka:** Ján Kovalčík 35 rokov.
- **Bratislava 3:** Jakub Daniš 98 rokov.
- **Bratislava 7:** Anna Chrtánová 90, Rozália Kotuličová 89 a Ján Repka 89 rokov.
- **Bratislava 20:** Janka Pašková 81 rokov.
- **Brezno 1:** Mária Šiminská 91, Božena Štefušová 75 a Vlasta Kianicová 60 rokov.
- **Brusno:** Eva Patrášová 45 rokov.
- **Cetuna:** Mária Stachová 86 rokov.
- **Cinobaňa:** Anton Schwamberger 80 rokov.
- **Čaňa:** Mária Buzová a Pavol Kováč 87, Jolana Buchlová 81, Štefánia Dancaková 70 a Erika Sajková 45 rokov.
- **Čierny Balog:** Mária Klimentová 93 a František Kováčik 75 rokov.
- **Čičmany:** Mária Marcinová 70 rokov.
- **Čirč:** Ján Urda 60 rokov.
- **Dobšiná:** Eva Liptáková 80 rokov.
- **Dolné Vestenice:** Helena Straková 80 a Otilia Šuhajdová 70 rokov.
- **Družstevná pri Hornáde:** Alžbeta Daduľáková 95 a Helena Jergová 89 rokov.
- **Giraltovce:** Anna Partilová 89 rokov.
- **Harmanec:** Vladimír Mydlo 70 rokov.
- **Hniezdne:** Anna Abrahamovská 91, Ján Mariančík 87 a Mária Baumeisterová 55 rokov.
- **Hrušov:** Jakub Mihálik 84 rokov.
- **Humenné:** Marián Kalanin 65 rokov.
- **Jarabina:** Justína Lajčáková 75 a Jozef Kovalčík 65 rokov.
- **Jasenie:** Eugénia Tanáčová 88 a Miroslav Barčák 70 rokov.
- **Kalinovo:** Juraj Štandiger 50 rokov.
- **Kežmarok:** Eva Laufíková 75 rokov.
- **Klenovec:** Júlia Chudíková 89, Helena Jakabšicová 86, Zuzana Struhárová 85, JUDr. Viera Georgievová 81 a Stanislav Durik 65 rokov.
- **Kolačno:** Marian Belis 85 a Ondrej Farkaš 60 rokov.
- **Košice I. – Staré Mesto:** Valéria Horniaková 86 a Alena Semanová 60 rokov.
- **Košice – Juh:** Michal Potoma 89, Ing. Dušan Jurkaš 65, Ing. Jana Levyová a František Borov 45 rokov.
- **Košice – Stred:** JUDr. Margita Grunwaldová 85 rokov.
- **Košice – Sever:** Eva Skljarska 94 a Magdaléna Harčariková 70 rokov.
- **Kremnica:** Magdaléna Boldišová 85 a Mária Mierťušová 83 rokov.
- **Kravany:** Igor Gavalier 50 rokov.
- **Kurimka:** Jozef Durkot 75 rokov.
- **Ladomirová:** Ján Čajka 65 rokov.
- **Lehota pod Vtáčnikom:** Helena Benisková 86 rokov.
- **Lipany:** Tatiana Pavlovská 70 rokov.
- **Liptovská Teplička:** Gabriela Gorošová 65 rokov.

- **Lovinobaňa:** Ružena Salajová 80 a Jolana Maťašová 82 rokov.
- **Lučatín:** Jozef Kvietok 90 rokov.
- **Ľubietová:** Eva Jahodová 86, Darina Fellnerová 81 a Jaroslava Polonyová 30 rokov.
- **Málinec:** Juraj Janšto 55 rokov.
- **Medzibrod:** Anna Lamperová 70 rokov.
- **Medzilaborce:** Ľubomíra Prokopčáková a Mgr. Gabriel Kantuľak 65 rokov.
- **Myjava:** Anna Kročianová 95 rokov.
- **Mýtna:** Mária Bradová 89 rokov.
- **Nitra:** Adriana Moravčíková 65 rokov.
- **Nitra – Horné mesto:** Antónia Sovišová 85, Karolína Haringová 75 a Šárka Hefnerová 75 rokov.
- **Nová Baňa:** Ing. Július Uhrecký 80 rokov.
- **Nové Mesto nad Váhom, gen. Institoris:** Emília Rojková a Anna Tomešová 91, Pavel Mihálik 87, Ján Šustek 80 a Ivan Gerža 75 rokov.
- **Okrúhle:** Anna Semančíková 75 rokov.
- **Očová:** Valéria Vojteková 86 rokov.
- **Piešťany:** Mária Madunická 60 rokov.
- **Plavnica:** František Sedlačko 55 rokov.
- **Pliešovce:** Vojtech Jaďuď 65 rokov.
- **Podolíne:** František Csomor 86 rokov.
- **Pohorelá:** Jozef Kuklica a František Šajša 70, Ján Kubanda a Anna Baranová 65 rokov.
- **Považská Bystrica:** Mgr. Jana Čižmárová 55 rokov.

- **Prešov, klub pri ZV SR:** Milan Gereg 75, Ladislav Čibirka a Igor Cienik 65 rokov.
- **Radvaň nad Laborcom:** Juraj Kapel'uch 89 a Jozef Špinder 55 rokov.
- **Rajec:** Františka Hodasová a Jozef Cibulka 75 a Anna Kurbelová 50 rokov.
- **Rimavská Sobota, J. Bolfika:** Anna Bolhová 65 a Marta Jánska 60 rokov.
- **Rimavské Brezovo:** Zdenka Vranská 65 rokov.
- **Selce:** Anna Zaušková 99 rokov.
- **Senec:** Zuzana Bacigálová 90 a Anna Koczková 75 rokov.
- **Sliach:** Danka Svitačová 70 rokov.
- **Slovenská Ľupča:** Jozef Sedliak 86, Viera Kaliská 83, Božena Dobišová 81, Elena Pašková a Anna Dobrotová 70 rokov.
- **Spišská Nová Ves:** Anna Pokrievková 83 a Michal Kuchár 75 rokov.
- **Stará Kremnička:** Júlia Micheľová 92, Štefan Kurat' 85, Július Bugár 83, Daniel Hlaváč 80, Anna Nádaždyová 55 a Norbert Ťažký 45 rokov.
- **Stará Ľubovňa:** František Sekelský 82 a Emília Žilová 65 rokov.
- **Stará Turá:** Emília Valenčíková 90, Dr. Marián Mesiariak 75 a Ladislav Grambal 70 rokov.
- **Staré Hory:** Stanislav Mojžiš 65 a JUDr. Ľubica Blažejová 60 rokov.
- **Stráňany:** Júlia Romaňáková 60 rokov.
- **Stropkov:** Anna Maruščáková a Helena Čumová 90 rokov.
- **Sučany:** Anna Tomicová 80,

- Marta Giertová 70 a Dušan Malko 65 rokov.
- **Svätý Anton:** Milan Jaduď 70 rokov.
- **Svidník:** Mária Marková a Michal Neila 70, Juraj Poperník a Miron Vojtašek 65 a Irena Prusáková 60 rokov.
- **Svit:** Emil Horňák 80 rokov.
- **Šarišské Jastrabie:** Mária Luteranová 81 a Eliaš Vančík 80 rokov.
- **Šoporňa:** Helena Pengerová Urbanová 70 rokov.
- **Tlmače:** Július Hradílek 75 a Jaroslava Horváthová 60 rokov.
- **Turany:** Želmíra Ujčeková 84 rokov.
- **Uderiná:** Ján Fridrich 60 a Zuzana Krupčiaková 50 rokov.
- **Utekáč:** Elena Škvorňová 91, Rozália Bystrianska 80 a Kristína Maceková 75 rokov.
- **Vagrince:** Ján Bzik 60 a Monika Drotárová 45 rokov.
- **Vyšná Olšava:** Karol Obšajník 50 rokov.
- **Vyšné Ružbachy:** Mária Cimbalová 65 rokov.
- **Závadka nad Hronom:** Ing. Mária Kvoriaková 70 a Jaroslav Babnič 65 rokov.
- **Zvolen – Centrum 1:** RSDr. Ing. František Šušlík 80 rokov.
- **Zvolen – Zlatý Potok:** Marta Slováková 89, Peter Jánoš 75, Božena Hromadová 70 a PhDr. Mária Machayová 60 rokov.
- **Žiar nad Hronom:** Božena Šulajová 85, Ružena Chmelková 83 a Ján Truben 81 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme.

Jubilantka kráča v tradícii odkazu svojho otca

Dňa 4. júla oslávila naša členka a funkcionárka SZPB Mária Jančíková svoje životné jubileum 80 rokov. Patrí k členom a funkcionárom SZPB pokračujúcich v tradíciách a odkaze svojich príbuzných, ktorí so zbraňou v ruke bojovali proti fašizmu.

Od útleho veku žije so spomienkami na obdobie hrôzy 2. svetovej vojny. Spomína, ako s príchodom frontu museli s matkou a mladším bratom evakuovať z obce Soľ vo vranovskom okrese do obce Važec v okrese Liptovský Mikuláš, kde ich prichýlila statočná rodina. Nezapomína na chvíle, keď počuli hukot lietadiel a utkali sa ukryť do stodoly, kde bol vybudovaný bunker, aby si tak mohli zachrániť život pred bombardovaním.

Tak, ako mnohé rodiny s deťmi, aj ona tieto ťažké vojnové chvíle prežívala bez prítomnosti otca, ktorý sa v tom čase zapojil do odbojového hnutia. Od samého vzniku partizánskej skupiny Čapajev bol jej príslušníkom. V januári 1945 dobrovoľne sa prihlásil do 1. čs. armádného zboru v ZSSR a bol zaradený do IV. brigády gen. Markusa ako veliteľ 1. čaty. Po boku Červenej armády bojoval za oslobodzovanie miest a obcí našej vlasti cez Liptovský Mikuláš, kde bol aj ranený. Po

doliečení zo zranenia pokračoval v oslobodzovaní Ružomberka, Žiliny, kde zažil veľmi ťažké boje so vzdorujúcimi fašistami. Koniec 2. sv. vojny ho zastihol pri meste Kroměříž, kde sa dožil vytúženej slobody. Po vojne sa stal členom ZPB, kde vykonával viaceré funkcie. Bol ocenený viacerými vyznamenaniami, ako zaslúžilý bojovník proti fašizmu. Mária Jančíková neostala nič dlžná tradícii a odkazu svojho otca, stala sa aktívnou členkou SZPB. Je predsedníčkou IV. ZO

SZPB v Bardejove. Od prevzatia funkcie predsedníčky v roku 2011 sa početnosť členov tejto organizácie z 83 členov rozšírila na terajších 120 členov. Plne sa venuje svojmu členstvu, stará sa aj o tých členov, ktorí pre zdravotné problémy, vek a iné dôvody sa nemôžu zúčastňovať organizovaných akcií SZPB. Pravidelne ich navštevuje aj s ďalšími členmi výboru. Svoju aktivitu preukazuje i ako členka Predsedníctva OblV SZPB hlavne v starostlivosti o členskú základňu a prípravu spomienkových osláv a významných výročí v okrese.

Za aktívnu činnosť obdržala Pamätný list od OblV SZPB a Čestné uznanie ÚR SZPB. Predsedníctvo OblV SZPB v Bardejove si vysoko váži jej aktívnu prácu v SZPB a preto predložilo ÚR SZPB návrh na udelenie jej medaily M. R. Štefánika III. stupňa.

Márii Jančíkovej srdečne blahoželáme k významnému životnému jubileu, ďakujeme jej za odvedenú prácu v prospech SZPB, do ďalších rokov jej želáme pevné zdravie a tešíme sa na ďalšiu aktívnu spoluprácu.

Predsedníctvo OblV SZPB v Bardejove

Oznam o úmrtí z Bardejova

Oblasťný výbor SZPB v Bardejove s hlbokým smútkom oznamuje svojim členom, spolupracovníkom, priateľom a známym, že 3. júla 2020 vo veku nedožitých 96 rokov nás navždy opustila Mária Holevová rod. Prepirová, členka ZO SZPB Bardejov 2.

Mária Holevová-Prepirová bola priamou účastníčkou odboja. Kto ste ju poznali, venujte jej tichú spomienku.

Čeť jej pamiatke.

Oblasťný výbor SZPB Bardejov

Navždy sme sa rozlúčili

- **Dolné Vestenice:** s 93-ročnou Máriou Dvončovou.
- **Medzilaborce:** s 94-ročným Andrejom Savkom a 83-ročným Jurajom Madejom.
- **Pohorelá:** s 83-ročným Jozefom Polákom.

- **Slovenská Ľupča:** so 71-ročnou Vierou Kubicovou.
- **Vysoká nad Kysucou:** so 72-ročným Jozefom Markuliakom.

Čeť ich nehynúcej pamiatke!

Obyvatelia Štrby vo svetových vojnách

Najnovšia monografia s názvom *Obyvatelia Štrby vo svetových vojnách* bola koncom júna 2020 slávnostne uvedená do života. Vznikla pri príležitosti 75. výročia oslobodenia obce a celého podtatranského regiónu, a zároveň k 75. výročiu oslobodenia Slovenska a ukončenia 2. svetovej vojny v Európe.

Monografia je rozdelená na dve samostatné kapitoly. Prvá opisuje udalosti 1. svetovej vojny a druhá priebeh 2. svetovej vojny a SNP v obci a jej okolí.

V publikácii s rozsahom 292 strán čitatelia nájdu množstvo informácií nielen o priebehu udalostí v podtatranskej obci Štrba počas oboch svetových vojen, ale

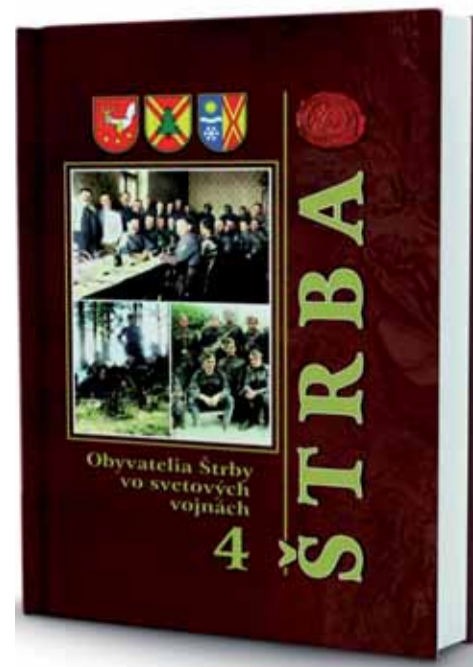

Celý autorský kolektív monografie. O kapitole 2. sv. vojny práve hovorí jej autor Marcel Maniak (tretí zľava). Celkom vpravo starosta Štrby Michal Sýkora.

aj o jej obyvateľoch, ktorí sa týchto vojen priamo zúčastnili. Monografia obsahuje množstvo archívnych dokumentov, máp a zoznamov. Okrem textu sa v nej nachádza aj veľké množstvo zaujímavých fotografií. Viaceré sú publikované po prvýkrát.

Slávnostný akt uvedenia monografie *Obyvatelia Štrby vo svetových vojnách* sa konal 25. júna 2020 v obradnej sieni Obecného úradu v Štrbe za účasti vedenia obce a autorského kolektívu knihy. Zostavovateľmi publikácie sú Marcel Maniak (predseda HDK Poprad), Peter Vítek, Michal Sýkora a Michal Petruška. Graficky knihu upravili Vladimír Labuda a Michal Pindroch. Krstným otcom publikácie sa stal predseda ZO SZPB v Štrbe Pavol Otčenáš, ktorého otec padol v 2. svetovej vojne pri Liptovskom Mikuláši.

Knihy bola pokrstená zemou s ihličím z parku, kde je umiestnený pomník

Smútiaca mať. Pri slávnostnom odhalení pomníka v roku 1964 bola v jeho okolí vysypaná zem zo všetkých bojísk 2. svetovej vojny, na ktorých sa zúčastnili obyvatelia Štrby.

Marcel Maniak

Predseda ZO SZPB vo Svidníku Milan Magulák v mene celej organizácie vyjadruje úprimnú vďaku Stolárstvu Jaroslav Dudy vo Svidníku za výrobu dreveného svietníka na 75 sviečok so symbolickou číslou 75 pri príležitosti 75. výročia ukončenia 2. svetovej vojny a víťazstva nad fašizmom.

Ako vďaka praje pevné zdravie a šťastie v osobnom živote. Zároveň veľa pracovných úspechov a mnoho spokojných zákazníkov.

ZO SZPB Svidník

Pavol Janík: Odstraňovanie pamäti a pamätníkov

Tajomstvo básnickej tvorby Miroslava Váľka – najmä z obdobia jeho vrcholných tvorivých výkonov, teda z prvej polovice 60. rokov 20. storočia – spočíva v lyrickom prerozprávaní konkrétnych udalostí.

Je to tak aj v prípade diela *Odstraňovanie sôch* zo zbierky *Milovanie* v husej koži (1965), ktorá sa po desaťročiach nevedoľak stala aktuálna v súvislosti s odstraňovaním historickej pamäti a pamätníkov – napríklad v spojitosti s demontá-

žou pomníka v mestskej časti Praha 6, kde tamjší starosta komentoval vlastné rozhodnutie tým, že tvár maršala Koneva nebola zahalená rúskom, čo je povinné v rámci súčasnej epidémie.

Spomínaná Váľkova báseň sa vzťahuje k odstráneniu Stalinovej sochy, ktorá stála na mieste súčasného pamätníka SNP v Bratislave. ...kritika sa nevzťahovala na celé sovietske dejiny a už vôbec nie na začiatok, priebeh a výsledky 2. sv. vojny.

Davdva.sk, 6. 4. 2020 (výňatok)

Pozvánka na Slovanskú kvapku krvi na počesť SNP

Miestny spolok SČK – KLUB DARCOV KRVI v Čiernom Potoku, obecné zastupiteľstvo, ZO SZPB armádneho generála Ludvika Svobodu v Č. Potoku v spolupráci s Národnou transfúznou službou SR, pracovisko Banská Bystrica, vás pozývajú na bezplatný odber krvi, ktorý sa uskutoční 14. 8. 2020 v Kultúrnom dome v Čiernom Potoku, okr. Rimavská Sobota, v čase 8.00–10.30 hod. Víťaní sú prvodarci!

Po skončení odberu krvi sa uskutoční kladenie vencov k pamätníku obetí fašizmu a slávnostné zhromaždenie obyvateľov k 76. výročiu SNP, k 79. výročiu padlého obrancu Sevastopoľa Ondreja Šinára-Šmála z Rimavskej Soboty, k 76. výročiu výsadku nášho občana, príslušníka 2. čs. paradasantnej brigády v ZSSR Františka Hriňa, mechanika Zvolenského leteckého pluku, Júliusa Patúša, spojára 1. čs. armádneho zboru v ZSSR a účastníkov oslobodzovania Liptova Václava Fajčíka a Jozefa Sebiňa, príslušníka partizánskeho oddielu Sitno Jána Fajčíka...

S pozdravom pre našich darcov prisľúbili prísť známe osobnosti kultúrneho, športového života na Slovensku.

Bližšie informácie na tel. čísle: 0915 646 828, 047 5683 253.

Súčasne sa v tento deň uskutoční športový deň – Memorál účastníka SNP brigádneho generála Imricha Gibalu, ktorý bol ťažko ranený pri Hronskej Dúbrave a život mu

zachránila krv, podaná v nemocnici vo Lvove.

Súťaž sa bude v streľbe zo vzduchovky, v hode granátom na cieľ, do diaľky...

Klub darcov krvi SČK Čierny Potok

DORUČENÉ PO UZÁVIERKE

Gratulácia nášmu povstaleckému bojovníkovi

Výbor a celá Základná organizácia SZPB č. 37 Bratislava-Petržalka úprimne a srdečne blahoželá svojmu členovi Jakubovi Danižovi, ktorý sa 22. júla 2020 dožíva 98 rokov.

Vzácný oslávenc je členom SZPB od roku 1969 a je priamym účastníkom SNP, ktorého sa so zbraňou v ruke zúčastnil ako vojak 1. čs. armády na Slovensku.

Nášmu oslávencovi želáme do ďalších rokov hlavne pevné a trvalé zdravie, šťastie a pohodu. Nech ešte dlho svojou prítomnosťou teší svojich najbližších.

Mnoga ljeta, živijó! vzácny oslávenc.

Za výbor ZO SZPB J. Luhovj

Netradičná rada ženám

Ruská televízna moderátorka a „dohadzovačka“ Róza Sjabitová radí ženám, aby chodili naraz s tromi mužmi. A to dovtedy, kým sa vyvolený nevyjadrí o svojich serióznych zámeroch.

„Veď uvažujte: ak chodíte len s jedným mužom, príliš riskujete, kým vás požiada o ruku a srdce (ak vôbec). Ak chodíte s dvomi, naveky budete vyberať kto je z nich lepší, ale ak sa stretávate s tromi, určite sa od jedného dočkáte ná-

vrhu na manželstvo,“ napísala svoju radu na sociálnu sieť Instagram.

Navyše k tomu poznamenala,

že „mužov“ to neťahá k osamelým ženám, oni sa vždy usilujú byť prvými „v rade“ na ne.

Moderátorka Sjabitová, ktorá mala predtým reláciu „Pod“, zoberieme sa!“ (voľný preklad), vyhlásila, že želanie ruských žien vydať sa „za bohatého“, sa stalo v spoločnosti veľkým problémom.

Podľa vz. ru. 3. 7. 2020

ZRNKÁ HUMORU

O deťoch

Dnešné dvojročné deti vedia odomknúť telefón a zapnúť si internet. A čo som ja robil v ich veku? Hral som sa a jedol piesok.

* * *

Rozprávky

To je príprava na životné horory. Na prípravu detí, že raz budú čítať noviny a pozerat televízne správy.

* * *

Skúška odvahy bodyguardov

Brežnev a Nixon stoja so svojimi telesnými strážcami pri Niagarských vodopádoch. Rozhodli sa, že si ich preveria a tak im nariadujú, aby skočili do vodopádu.

Američan to odmieta: – Nemôžem, mám predsa rodinu, deti. Rus skáče okamžite, no v poslednej chvíli ho zachytia. – Prečo si sa rozhodol skočiť, pýtajú sa ho. – Mám predsa rodinu, deti.

* * *

Tradičia?

Aladár, váš otec mal 14 detí a aj vy ich máte 14. To je nejaká rodinná tradičia?

– Nie, v rodine je iná tradičia a deti sú jej vedľajší efekt.

* * *

Odkiaľ sa vzalo stepovanie?

Vzniklo v rodine Jožka Mrkvičku, ktorý mal desať detí, ale len jeden nočník.

* * *

Túžba

Nájdí si takú prácu, ako chce otec, vydaj sa za toho, koho chce mama, porod deti na radosť babičke a keď sa presvedčíš, že všetci okolo sú šťastní, zastrel sa.

* * *

Kocúr si leží na priedomí

Keď ho zbadá gazdiná, tak si popod nos šomre. – Popapkal si si, pochodil si si po svete a teraz si pospiš. Ja mať taký život.

Kocúr na to: – Moje deti si utopila, ženu si mi sterilizovala a mňa vykastrovala. Rád by som ti venoval taký život.

* * *

V škole na hodine literatúry

– Deti, čím bol významný rok 1815?

– Narodil sa Ľudovít Štúr.

A čím bol významný rok 1849?

– Ľudovít Štúr mal 34 rokov.

* * *

Vojenský

Pán major, prišla za tebou manželka.

– Správne po slovensky sa nehovorí „za tebou“, ale „za vami“!

– Nie, dnes prišla za tebou, za nami bola včera.

* * *

Gumička

Deti v autobuse obsadia všetky miesta. Keď nastúpi starček s paličkou, už sa nemá kde posadiť a musí zostať stáť. Autobus vojde do zákruty a starček spadne na podlahu.

Jeden z chlapcov, namiesto toho, aby starčekovi uvoľnil svoje miesto, ho poučuje:

– Keby ste mali na spodku paličky gumičku, tak by ste nespadli.

– Keby mal gumičku tvoj otec, tak by som teraz mohol pokojne sedieť, odpovie mu nahnevanej starček.

pomôcky: EIMER, LAKEN, OAK, ROSARIO	základná číslovka	orgány sluchu	citrón, po anglicky	autor výroky: THEODOR STORM	otesal	predložka	citoslovce hlasu žaby	horúčava	morský lupič		sídlo v Argentíne	letecké palivo	ľudský organizmus
fúkal				získaj kúpou syntetické vlákno						pera (bás.) sprevádzal			
1. časť tajničky													
vedro, po nemecky						aerosól, po česky ruské muž.meno							
pomôcky: LARAK, IBN, NAL, ETOL	robí tetovanie	základná číslovka zbadal				robilo dohady neochotne							
obyvateľ Tunisu								označenie kamiónov namotaj				žena bez pohlavnej skúsenosti	účastník istej činnosti
značka elektrón-voltu			plachta, po nemecky hnije						listnatý strom kočiare				
odhad výsledku				iránsky ostrov časť arabských mien					dub, po anglicky letecká spol. USA				
uder					cudzí muž.meno ad acta (skr.)							značka nanotesly solmizačná slabika	
2. časť tajničky													
3. časť tajničky													
ženské meno													odborník pri výrobe ocele

Správne vylúštenie tajničky z č. 13 znie: **Ak chceš byť milovaný, miluj.** Knihu posielame **Ivanovi Jackovi z Važca.**

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72 Bratislava, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.

HISTORICKÝ KALENDÁR

23. júl 1941 – Po viacnásobnej reorganizácii Rýchlej brigády, predtým Rýchlej skupiny, vzniká Rýchla divízia.

24. júl 1940 – Čs. letci v Anglicku skladajú vojenskú prísahu vernosti ČSR a anglickému kráľovi Jurajovi VI.

25. júl 1939 – Z rozhodnutia Hitlera bolo na území Protektorátu ČaM zriadené tzv. vládne vojsko, ktoré malo mať 6 500 mužov. Bolo určené na udržovanie vnútorného poriadku v Protektoráte a na pomoc pri živelných pohromách.

V noci z 25. na 26. júla 1944 – V priestore Liptovskej Osady pri Ružomberku bola vysadená prvá partizánska organizátorská skupina, ktorej velil npor. Peter Alexejevič Veličko. Skupina mala 11 členov, z toho dvaja boli Slováci. Stala sa základom 1. čs. partizánskej brigády M. R. Štefánika.

28. júl 1940 – Salzburkské rokovania spôsobili, že sa na Slovensku postupne začala presadzovať ideológia národného socializmu.

28. júl 1944 – Vo Vrútkach zasadal revolučný národný výbor, ktorý vyhlásil Československú republiku. Francúzsky partizánsky oddiel obsadil vrútockú stanicu, poštu a kontroloval vlaky na trati Košice – Žilina.

29. júl 1940 – Ribbentrop sa s novovymenovaným nemeckým veľvyslancom na Slovensku Maxom von Killingerom dohodol o vymenovaní poradcov pre políciu, židovskú otázku, propagandu, hospodárstvo a Hlinkovu gardu.

30. júl 1941 – Vláda USA uznala čs. výbor za dočasnú vládu ČSR.

August 1940 – „Pozbavím na Slovensku 90 000 ľudí príjmu a majetku, vznikne z toho židovský problém, ktorý možno riešiť iba vysťahovaním,“ Dieter Wislicény, poradca slovenskej vlády na riešenie židovskej otázky, po svojom príchode na Slovensko.

August 1944 – V ZSSR je sformovaná 1. čs. samostatná tanková brigáda v ZSSR (65 tankov, 3 tankové a 1 mechanizovaný prápor).

1. august 1942 – Vojaci pešieho pluku 102 pod velením podplukovníka Michala Lokšika vypálili osadu Malodušie a povraždili tam ženy, deti, starcov.

1. august 1942 – V okolí B. Štiavnice vznikla partizánska skupina, vedená Ladislavom Exnárom.

3. a 5. august 1946 – V Bratislave (Reduta) sa konal 1. zjazd Zväzu slovenských partizánov. „Prípravný výbor“ bol vytvorený v apríli 1945.

4. august 1944 – Do Moskvy odlieta K. Šmidke a pplk. M. Ferjenčík s Čatlošovým memorandom (pripojenie slovenskej armády k jednotkám Červenej armády na území Slovenska a vykonanie vojenského prevratu).

5. august 1942 – Britská vláda odvolala svoj podpis pod Mnichovskou dohodou.

5. august 1944 – Pplk. gšt. Ján Golian vydal prvé základné dokumenty pre Zápoľnú armádu: Osobitný rozkaz pre sústredenie a obranu priestorov posádok strategického trojuholníka Banská Bystrica – Brezno – Zvolen.

8. august 1942 – Čs. letci z 311. čs. bombardovacej perute RAF zničili nemeckú ponorku U 578.

8. august 1944 – Do Kantorskej doliny prišli prví francúzski vojaci, utečenci z nemeckého zajatia.

10. august 1944 – Protipartizánska akcia v Nízkych Tatrách, riadil ju gen. Jozef Turanec. Negatívny výsledok, partizáni boli včas varovaní.

12. august 1940 – Z počtu viac ako 3 200 vojakov bola vytvorená 1. československá zmiešaná brigáda.

12. august 1944 – Tisova vláda vyhlasuje na celom Slovensku stanné právo.

15. august 1938 – Nemecká armáda začala rozsiahle manévry, ktoré umožňovali plynulý prechod do útoku proti Československu.

16/17. august 1944 – Približne v týchto dňoch dostal Piotr A. Veličko zo štábu partizánskeho hnutia v Kyjeve rozkaz v partizánskych akciách pokračovať, no povstanie nevyvolávať. Keď sa s ním 21. augusta stretol G. Husák, snažil sa ho presvedčiť, že práve pokračovať v akciách znamená vyvolávať povstanie.

20. august 1940 – Ministerská rada schválila nariadenie o súpise židovského majetku na Slovensku.

21. august 1944 – Sklabiňa: prvá obec na Slovensku, v ktorej bola vztyčená československá zástava (na dome Samčíkovcov). A Revolučný národný výbor ohlásil obnovenie ČSR.

25. august 1944 – Ludin s Machom zakročujú u Tisa, ktorý pochopil, že svoj režim už vlastnými silami neudrží a rozhodol sa povolať na Slovensko nemeckú armádu.

26. august 1944 – Skupina partizánov zlikvidovala nemeckých poľných žandárov v hoteli Slávia vo Vrútkach. Martinská posádka sa pridáva k partizánom.